

Rada
Evropské unie

Brusel 16. března 2018
(OR. en)

7222/18

**Interinstitucionální spis:
2018/0044 (COD)**

**JUSTCIV 63
ECOFIN 256
EJUSTICE 16
COMPET 165
CODEC 403
IA 71**

NÁVRH

Odesílatel:	Jordi AYET PUIGARNAU, ředitel, za generálního tajemníka Evropské komise
Datum přijetí:	12. března 2018
Příjemce:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, generální tajemník Rady Evropské unie
Č. dok. Komise:	COM(2018) 96 final
Předmět:	Návrh NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY o právu rozhodném pro účinky postoupení pohledávek na třetí strany

Delegace naleznou v příloze dokument COM(2018) 96 final.

Příloha: COM(2018) 96 final

V Bruselu dne 12.3.2018
COM(2018) 96 final

2018/0044 (COD)

Návrh

NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY

o právu rozhodném pro účinky postoupení pohledávek na třetí strany

{SWD(2018) 52 final} - {SWD(2018) 53 final}

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

1. SOUVISLOSTI NÁVRHU

• Odůvodnění a cíle návrhu

Prioritou Komise je pokračovat v posilování evropského hospodářství a stimulovat investice vedoucí k tvorbě pracovních míst a zachování hospodářského růstu. K dosažení tohoto cíle je zapotřebí, aby kapitálové trhy byly silnější, prohloubenější a integrovanější. Klíčovými prvky takových dobře fungujících kapitálových trhů jsou účinné a bezpečné infrastruktury poskytující služby po uzavření obchodu. V návaznosti na akční plán pro vytváření unie kapitálových trhů z roku 2015 stanovila Komise ve svém hodnocení v polovině období z května 2017 zbývající opatření, která mají být přijata, aby mohly být do roku 2019 zavedeny prvky potřebné k dosažení unie kapitálových trhů, jejichž cílem je odstranit překážky pro přeshraniční investice a snížit náklady na financování. Dokončení unie kapitálových trhů je naléhavou prioritou.

V rámci akčního plánu pro vytváření unie kapitálových trhů a hodnocení v polovině období oznámila Komise záměr zavést cílená opatření týkající se norem upravujících vlastnictví cenných papírů a účinků postoupení pohledávek na třetí strany, aby snížila právní nejistotu při přeshraničních transakcích s cennými papíry a pohledávkami. Tento návrh a sdělení o právu rozhodném pro majetkové účinky transakcí s cennými papíry¹ předložené současně jsou provedením tohoto závazku. Sdělení vyjasňuje názory Komise na důležité aspekty stávajícího *acquis* Unie s ohledem na právo rozhodné pro majetkové účinky transakcí s cennými papíry a doplňuje tento legislativní návrh o účincích postoupení pohledávek na třetí strany. Oblasti upravené směrnicí o finančním zajištění², směrnicí o neodvolatelnosti zúčtování³, směrnicí o likvidaci⁴ a nařízením o vytvoření registru Unie⁵ nejsou tímto legislativním návrhem dotčeny⁶.

Obečným cílem tohoto návrhu je – v souladu s cíli akčního plánu pro vytváření unie kapitálových trhů – podpořit přeshraniční investice v EU, a tím usnadnit přístup podniků, včetně malých a středních podniků, i spotřebitelů k finančním prostředkům. Specifickým cílem tohoto návrhu je pomoci zvýšit přeshraniční transakce s pohledávkami prostřednictvím právní jistoty, která bude nastolena přijetím jednotných kolizních norem na úrovni Unie.

Posílení přeshraničních transakcí s pohledávkami a cennými papíry vyžaduje srozumitelnost a předvídatelnost v otázce volby práva země, které je rozhodné při určování, kdo je po

¹ COM(2018) 89.

² Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/47/ES ze dne 6. června 2002 o dohodách o finančním zajištění, Úř. věst. L 168, 27.6.2002, s. 43.

³ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/26/ES ze dne 19. května 1998 o neodvolatelnosti zúčtování v platebních systémech a v systémech vypořádání obchodů s cennými papíry, Úř. věst. L 166, 11.6.1998, s. 45.

⁴ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/24/ES ze dne 4. dubna 2001 o reorganizaci a likvidaci úvěrových institucí, Úř. věst. L 125, 5.5.2001, s. 15.

⁵ Nařízení Komise (EU) č. 389/2013 ze dne 2. května 2013 o vytvoření registru Unie podle směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/87/ES, rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 280/2004/ES a č. 406/2009/ES a o zrušení nařízení Komise (EU) č. 920/2010 a č. 1193/2011, Úř. věst. L 122, 3.5.2013, s. 1.

⁶ Viz čl. 9 odst. 1 a 2 směrnice o finančním zajištění, čl. 9 odst. 2 směrnice o neodvolatelnosti zúčtování a článek 24 směrnice o likvidaci. Zatímco směrnice o finančním zajištění a směrnice o neodvolatelnosti zúčtování se týkají zaknihovaných cenných papírů, směrnice o likvidaci se vztahuje na nástroje, jejichž existence nebo převod předpokládají zápis do registru, na účet nebo do centrálního depozitáře.

uskutečnění přeshraniční transakce vlastníkem pohledávky nebo cenného papíru. Právní nejistota, pokud jde o to, podle kterého vnitrostátního práva se určí, kdo je po uskutečnění přeshraniční transakce vlastníkem určitého aktiva, má za následek, že to, zda přeshraniční transakce zakládá předpokládaný právní nárok, či nikoli, závisí na tom, ve kterém členském státě budou soudy či orgány spor týkající se vlastnictví pohledávky nebo cenného papíru posuzovat. V případě platební neschopnosti, kdy jsou otázky vlastnictví a vymahatelnosti práv vyplývajících z přeshraničních transakcí podrobeny soudnímu přezkumu, mohou právní rizika způsobená právní nejistotou vést k neočekávaným ztrátám.

Jednotná pravidla stanovená v tomto návrhu určí, kterým vnitrostátním právem by se mělo upravovat vlastnictví pohledávky poté, co byla postoupena v rámci přeshraniční transakce, a tím odstraní právní riziko a případné systémové důsledky. Nastolením právní jistoty se podpoří přeshraniční investice, přístup k levnějším úvěrům a integrace trhu.

Postoupení pohledávek je mechanismus, který používají společnosti k získání likvidity a přístupu k úvěrům, jako v případě faktoringu a zajištění, a banky i společnosti k optimalizaci využívání svého kapitálu, jako v případě sekuritizace.

Faktoring je pro mnohé podniky rozhodujícím zdrojem likvidity. V rámci faktoringu společnost (postupitel, nejčastěji malý a střední podnik) postupuje (odprodává) své pohledávky faktorovi (postupníkovi, kterým bývá často banka), a to za cenu nižší, než je jmenovitá hodnota, čímž postupitel získá okamžitou hotovost. Faktor bude vybírat dlužné částky za nezaplacené faktury a současně přijímá riziko nedobytnosti pohledávek. Většina uživatelů faktoringu jsou malé a střední podniky: z toho malé podniky tvoří 76 %, střední 11 % a velké 13 %. Faktoring pro malé a střední podniky je proto v rámci odvětví považován za základ hospodářského růstu, neboť pro malé a střední podniky může být získání tradičních úvěrů obtížnější⁷. Evropa je jako region největším světovým faktoringovým trhem a tvoří 66 % celosvětového trhu⁸.

Příklady faktoringu

Malý a střední podnik C potřebuje okamžitou hotovost, aby mohl zaplatit svým dodavatelům. Faktury zákazníků jsou splatné až za tři měsíce. Malý a střední podnik C (postupitel) se rozhodne postoupit (prodat) své faktury faktorovi (postupníkovi) – bance B, za cenu nižší, než je jmenovitá hodnota, aby od banky B získal okamžitou hotovost. Snížená cena, za kterou malý a střední podnik C prodává své faktury bance B, zahrnuje poplatky a provize banky B.

V případě zajištění může být finanční zajištění úvěrové smlouvy poskytnuto formou pohledávky, např. hotovosti připsané na bankovní účet (kde je zákazník věřitelem a banka dlužníkem) nebo pohledávky z úvěrů (bankovních úvěrů) (např. spotřebitel může použít hotovost připsanou na bankovní účet jako zajištění pro účely získání úvěru a banka může využít pohledávku z takového úvěru jako zajištění pro získání úvěru pro sebe). Zajištění

⁷ Factoring and Commercial Finance: A Whitepaper, EU Federation for the Factoring and Commercial Finance Industry (EUF), p. 20 [Faktoring a komerční financování: Bílá kniha, Federace EU pro faktoring a komerční financování, s. 20].

⁸ Faktoring v Evropě jako v regionu dosahoval v roce 2015 hodnoty 1 566 miliard EUR. Nejvýznamnějšími evropskými trhy jsou Spojené království, Francie, Německo, Itálie a Španělsko. V roce 2015 dosáhl celosvětový faktoringový trh výše 2 373 miliard EUR. Zdroj: Factors Chain International FCI.

pohledávek z úvěrů pro finanční odvětví je velmi důležité. Přibližně 22 % operací refinancování v rámci Eurosystemu⁹ je zabezpečeno formou pohledávek z úvěrů, jako je např. zajištění¹⁰.

Příklad zajištění

Malý a střední podnik C (postupitel) chce získat úvěr od banky A (postupníka), aby mohl rozšířit skladovací prostory, přičemž použije pohledávky, které má vůči svým zákazníkům, jako zajištění (nebo cenný papír). Pokud malý a střední podnik C skončí v úpadku a nebude schopen svůj úvěr splatit, banka A (příjemce zajištění) bude moci vymoci nezaplacený dluh z úvěru zpět tak, že bude vymáhat pohledávky, které má malý a střední podnik C vůči svým zákazníkům.

Sekuritizace umožňuje postupiteli, který se nazývá „původcem“ (tj. např. společnost nebo banka), refinancovat své pohledávky (např. za pronájem motorových vozidel, pohledávky z kreditních karet, platby hypotečního úvěru) tak, že je postoupí „zvláštní účelové jednotce“. Zvláštní účelová jednotka (postupník) pak vydá na kapitálových trzích dluhové cenné papíry (např. dluhopisy) určené k pokrytí výnosu z těchto pohledávek. Zvláštní účelová jednotka využívá výnos plynoucí z plnění v rámci podkladových pohledávek k vyrovnání úhrad za cenné papíry investorům. Sekuritizace může snížit náklady na financování, protože zvláštní účelová jednotka je strukturována způsobem odolným vůči úpadku. Společnostem může sekuritizace poskytnout přístup k úvěru při nižších nákladech, než by byly náklady spojené s bankovním úvěrem. Pro banky představuje sekuritizace způsob, jak mohou lépe využít svá aktiva a uvolnit rozvalu, což jim umožní další poskytování úvěrů ekonomice¹¹. Jako součást akčního plánu unie kapitálových trhů přijala Evropská unie právní předpisy na podporu bezpečného a likvidního trhu pro sekuritizaci. Tato pravidla mají za cíl znovu vybudovat bezpečný sekuritizační trh v EU odlišením jednoduchých, transparentních a standardizovaných sekuritizačních produktů od produktů méně průhledných a dražších. Zásadní pro všechny typy sekuritizací je právní jistota ohledně toho, kdo vlastní postoupenou pohledávku.

⁹ Eurosystem je tvořen Evropskou centrální bankou a národními centrálními bankami členských států, které přijaly euro.

¹⁰ Přibližně 22 % operací refinancování v rámci Eurosystemu je zajištěno formou pohledávek z úvěrů, jež ve druhém čtvrtletí 2017 dosáhly výše přibližně 380 miliard EUR, z toho asi 100 milionů EUR představují úvěrové pohledávky mobilizované v přeshraničním kontextu. Ke konci června 2017 bylo v rámci Eurosystemu mobilizováno přibližně 450 miliard EUR ve formě přeshraničního zajištění.

¹¹ Objem trhu s emisemi sekuritizace v EU v roce 2016 činil 237,6 miliardy EUR, hodnota pohledávek na konci roku 2016 dosahovala 1,27 bilionu EUR – AFME Securitisation Data Report Q4 2016 [zpráva AFME o údajích o sekuritizaci za 4. čtvrtletí roku 2016].

Příklad sekuritizace

Velký maloobchodní řetězec C (postupitel) postoupí zvláštní účelové jednotce A (postupníkovi) své pohledávky vzniklé z používání jeho kreditních karet zákazníky¹². Subjekt A poté vydá dluhové cenné papíry investorům na kapitálových trzích. Tyto dluhové cenné papíry jsou zabezpečeny příjmy plynoucími z pohledávek z kreditních karet, které byly postoupeny zvláštní účelové jednotce A. Zvláštní účelová jednotka A používá výnos plynoucí z plnění v rámci pohledávek k vyrovnání úhrad za cenné papíry investorům.

Proč je právní jistota důležitá?

Jistota získání právního nároku na postoupenou pohledávku je pro postupníka (např. faktora, příjemce zajištění nebo původce) důležitá, protože nárok na stejnou pohledávku by mohl uplatňovat třetí strany. Mohla by tak nastat kolize přednostních práv, tedy situace, kdy by bylo třeba určit, které z příslušných práv by mělo mít přednost – právo postupníka, či právo subjektu uplatňujícího konkurenční nárok. Kolize přednostních práv mezi postupníkem pohledávky (pohledávek) a třetí stranou může obecně nastat ve dvojím případě:

- jestliže byla určitá pohledávka postupitelem postoupena dvakrát (ať neúmyslně, či jinak) různým postupníkům, druhý postupník by mohl na stejnou pohledávku uplatňovat právní nárok. Kolize přednostních práv mezi oběma postupníky stejné pohledávky se bude řešit na základě práva rozhodného pro účinky postoupení pohledávek na třetí strany;
- jestliže se postupitel dostane do platební neschopnosti, věřitelé postupitele budou chtít vědět, zda postoupená pohledávka tvoří nadále součást konkurzní podstaty, či nikoli, to znamená, zda bylo postoupení právně účinné a zda postupník získal na pohledávku právní nárok, či nikoli. Kolize přednostních práv mezi postupníkem a věřiteli postupitele se bude řešit na základě práva rozhodného pro účinky postoupení pohledávek na třetí strany.

Je zřejmé, že u pohledávek postoupených na čistě vnitrostátní úrovni se budou účinky (nebo majetkové účinky) postoupení pohledávek na třetí strany řídit vnitrostátním hmotným právem, které stanoví požadavky, jež musí splňovat postupník, aby bylo zajištěno, že v případě kolize přednostních práv získá na postoupené pohledávky právní nárok. Pokud se však jedná o přeshraniční transakci, může připadat v úvahu použití několika vnitrostátních právních řádů a postupníci potřebují průhledná pravidla určující, podle kterých z těchto právních řádů mají postupovat, aby získali právní nárok na postoupené pohledávky.

Právní riziko

Rozhodné právo – tedy vnitrostátní právo, které se použije v určité situaci zahrnující přeshraniční prvek – se stanoví na základě kolizních norem. Pokud neexistují jednotné kolizní normy Unie, stanoví se rozhodné právo na základě vnitrostátních kolizních norem.

Kolizní normy, jimiž se řídí účinky postoupení pohledávek na třetí strany, jsou v současnosti přijímány na úrovni členských států. Kolizní normy členských států nejsou soudržné, protože při volbě rozhodného práva vycházejí z odlišných hraničních určovatелů: například ve

¹² Tento příklad je variací na ilustraci použitou v legislativní příručce UNCITRAL o zajištěných transakcích, s. 16.

Španělsku a v Polsku vycházejí kolizní normy z práva postoupené pohledávky, kolizní normy v Belgii a Francii vycházejí z práva v obvyklém bydlišti postoupitele a v Nizozemsku vycházejí z práva smlouvy o postoupení. Vnitrostátní kolizní normy jsou rovněž nejasné, zejména pokud nejsou stanoveny zákonem.

V důsledku nesoudržnosti kolizních norem členských států může dojít k tomu, že členské státy mohou za právo, kterým by se měly řídit účinky postoupení pohledávek na třetí strany, určit právo odlišných zemí. Tento nedostatek právní jistoty ohledně toho, kterým právem se řídí účinky postoupení pohledávek na třetí strany, vytváří právní riziko při přeshraničním postoupení, které nevzniká při postoupení pohledávek na vnitrostátní úrovni. S ohledem na toto právní riziko může postupník reagovat třemi možnými způsoby:

i) pokud si postupník není právního rizika vědom nebo se rozhodne je pominout, může v případě kolize přednostních práv a ztráty právního nároku na postoupené pohledávky utrpět nepředvídané finanční ztráty. Právní riziko vyplývající z právní nejistoty ohledně toho, kdo vlastní pohledávku po jejím přeshraničním postoupení, vyšlo najevo během finanční krize v roce 2008, např. při úpadku společnosti Lehman Brothers International (Europe), přičemž vyšetřování, kdo je oprávněným vlastníkem aktiv, probíhá dodnes¹³. Nejistota ohledně vlastnictví pohledávek může mít tedy vedlejší dopady a prohloubit a prodloužit dopady finanční krize;

ii) pokud se postupník rozhodne zmírnit právní riziko tím, že vyhledá specifické právní poradenství ohledně toho, které vnitrostátní právo by se mohlo vztahovat na účinky přeshraničního postoupení pohledávek na třetí strany, a splní požadavky všech těchto právních předpisů, aby si zajistil právní nárok na postoupené pohledávky, vyžádá si to o 25 % až 60 %¹⁴ vyšší transakční náklady než v případě pohledávek postoupených na vnitrostátní úrovni;

iii) pokud postupníka odradí právní riziko a rozhodne se ho vyvarovat, může se tím připravit o obchodní příležitosti a oslabit tak integraci trhů. Vzhledem k tomu, že v současné době neexistují společné kolizní normy týkající se účinků postoupení pohledávek na třetí strany, postoupení pohledávek většinou probíhá na vnitrostátním, a nikoli přeshraničním základě: např. převládajícím druhem faktoringu je vnitrostátní faktoring, který v roce 2016 představoval 78 % celkového obratu¹⁵.

Pokud se postupník rozhodne postoupení provést, bude v důsledku nesouladu mezi kolizními pravidly v jednotlivých členských státech výsledek kolize přednostních práv ohledně toho, kdo je vlastníkem pohledávky poté, co došlo k jejímu přeshraničnímu převodu, záviset na tom, jaké vnitrostátní právo použije soud nebo orgán členského státu, v němž bude spor posuzován. To, zda přeshraniční postoupení zakládá předpokládaný právní nárok subjektů uplatňujících konkurenční nárok, či nikoli, závisí na použitém vnitrostátním právu.

Přidaná hodnota jednotných pravidel

¹³ Joint Administrators of Lehman Brothers International Europe (LBIE) [Společní správci společnosti Lehman Brothers International Europe], *patnáctá zpráva o pokroku*, 12. dubna 2016. Viz <http://www.pwc.co.uk/services/business-recovery/administrations/lehman/lehman-brothers-international-europe-in-administration-joint-administrators-15th-progress-report-12-april-2016.html>

¹⁴ Viz odpovědi na otázku 23 v rámci veřejných konzultací EU Federation for the Factoring and Commercial Finance Industry (EUF; Federace EU pro faktoring a odvětví komerčního financování); Francouzské bankovní federace (Francie); Asset Based Finance Association Limited (ABFA) (Spojené království).

¹⁵ Ročenka Federace EU pro faktoring a odvětví komerčního financování, 2016–2017, str. 13.

V současné době jednotné kolizní normy Unie stanoví právo rozhodné pro *smluvní závazkové vztahy* vyplývající z transakcí s pohledávkami a cennými papíry. Konkrétně v nařízení Řím I¹⁶ se stanoví právo rozhodné pro smluvní vztahy mezi stranami při postoupení pohledávek (mezi postupitelem a postupníkem a mezi postupníkem a dlužníkem) a mezi věřitelem/postupitelem a dlužníkem. V nařízení Řím I se rovněž stanoví právo rozhodné pro smluvní vztahy mezi prodejcem a kupujícím vyplývající z transakcí s cennými papíry.

Jednotné kolizní normy Unie stanoví rovněž právo rozhodné pro *majetkové účinky* transakcí se zaknihovanými cennými papíry a nástroji, jejichž existence nebo převod předpokládají zápis do registru, na účet nebo do centrálního depozitáře, a to ve třech směrnících, tj. směrnici o finančním zajištění, směrnici o neodvolatelnosti zúčtování a směrnici o likvidaci. Nebyly však dosud přijaty žádné jednotné kolizní normy Unie pro právo rozhodné pro majetkové účinky na postoupení pohledávek. Cílem tohoto navrhovaného nařízení je vyplnit tuto mezeru.

Společné kolizní normy stanovené v navrhovaném nařízení stanoví, že účinky postoupení pohledávek na třetí strany se standardně řídí právem země, kde má postupitel obvyklé bydliště. Navrhované nařízení však také stanoví výjimky, podle nichž podléhají určitá postoupení právu postoupené pohledávky, pokud by standardně používané právo nebylo vhodné, a umožňuje rovněž volbu rozhodného práva pro sekuritizaci, a to v zájmu rozšíření sekuritizačního trhu.

Přijetí jednotných kolizních norem na úrovni Unie vztahujících se na účinky postoupení pohledávek na třetí strany bude představovat významnou přidanou hodnotu pro finanční trhy.

Za prvé, právní jistota, kterou nastolí jednotná pravidla, umožní, aby postupníci pro získání právního nároku na postoupené pohledávky museli splňovat požadavky pouze jednoho vnitrostátního práva. Tato právní jistota odstraní právní riziko, které je v současnosti spojeno s přeshraničním postupováním pohledávek, plynoucí z nepředvídaných ztrát a možných vedlejších dopadů, zvýšených transakčních nákladů, zmařených obchodních příležitostí a menší integrace trhů. Stanovené jednotné kolizní normy, zejména kolizní normy pro sekuritizaci, uznávají praxi velkých účastníků trhu, kdy se účinky postoupení pohledávek na třetí strany řídí právem postoupené pohledávky, současně se však snaží umožnit menším účastníkům trhu vstup na sekuritizační trh a případně posílit jejich účast tím, že podřizují účinky postoupení na třetí strany právu v obvyklém bydlišti postupitele. Flexibilita při volbě právní normy v oblasti sekuritizace usnadní rozšíření sekuritizačního trhu o nové účastníky na trhu a vytváření nových obchodních příležitostí.

Za druhé, jednotnost kolizních norem mezi členskými státy zajistí, že na řešení jakékoli kolize přednostních práv, která nastane mezi postupníkem a subjektem uplatňujícím konkurenční nárok, se použije stejné vnitrostátní právo, bez ohledu na to, který soud nebo orgán členského státu bude spor zkoumat.

Nastolení právní jistoty tak podpoří přeshraniční investice, což je konečným cílem tohoto navrhovaného nařízení v souladu s akčním plánem unie kapitálových trhů.

¹⁶ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 ze dne 17. června 2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Řím I), Úř. věst. L 177, 4.7.2008, s. 6.

Co je pohledávka?

Pohledávka je právo věřitele vůči dlužníkovi na úhradu určité peněžité částky (například pohledávek) nebo plnění určitého závazku (např. závazku dodání podkladových aktiv na základě derivátových smluv).

Pohledávky lze rozdělit do tří kategorií:

i) Do první kategorie by se řadily „klasické“ neboli běžné pohledávky, jako například peníze za neuhrazené transakce (např. peníze, které má společnost dostat od zákazníka za nezaplacené faktury).

ii) Finanční nástroje podle směrnice o trzích finančních nástrojů (MiFID II)¹⁷ zahrnují cenné papíry a deriváty obchodované na finančních trzích. Zatímco cenné papíry jsou aktiva, deriváty jsou smlouvy, které obsahují jak práva (neboli pohledávky), tak závazky smluvních stran. Druhou kategorií pohledávek by pak tvořily pohledávky plynoucí z finančních nástrojů (někdy označované jako „finanční pohledávky“), jako např. pohledávky vyplývající z derivátových smluv (např. dlužná částka po výpočtu závěrečného vypořádání v derivátové smlouvě).

iii) Třetí kategorií pohledávek by tvořila hotovost připisaná na účet u úvěrové instituce (např. v bance), kde je věřitelem majitel účtu (např. spotřebitel) a dlužníkem je úvěrová instituce.

Tento návrh se vztahuje na účinky (nebo na majetkové účinky) postoupení výše uvedených pohledávek na třetí strany. Nezahrnuje převody *smluv* (např. derivátových smluv), jež obsahují jak práva (neboli pohledávky), tak závazky, ani novace smluv obsahujících tato práva a závazky. Vzhledem k tomu, že působnost tohoto návrhu nezahrnuje převod ani novaci smluv, bude se obchodování s finančními nástroji, clearing i vypořádání těchto nástrojů i nadále řídit právem rozhodným pro smluvní závazkové vztahy podle nařízení Řím I. Toto rozhodné právo obvykle stanoví smluvní strany, nebo je určeno nediskrečními pravidly platnými pro finanční trhy.

Pohledávky vyplývající z finančních nástrojů, jak jsou definovány ve směrnici MiFID II, např. pohledávky vyplývající z derivátových smluv, mají význam pro řádné fungování finančních trhů. Podobně jako u cenných papírů dochází při obchodování s finančními nástroji, jako jsou např. deriváty, ke značnému množství přeshraničních transakcí. Finanční nástroje jako např. deriváty, bývají často zapsány v zaknihované podobě.

Podoba zápisu o existenci převodu finančního nástroje, jako je např. derivát, ať už v zaknihované podobě, nebo jinak, se řídí právem členského státu. V některých členských státech jsou určité druhy derivátů zapisovány v zaknihované podobě a jsou považovány za cenné papíry, zatímco v jiných členských státech tomu tak není. V závislosti na tom, zda je podle vnitrostátního práva určitý finanční nástroj, např. derivátová smlouva, zapisován v zaknihované podobě, či nikoli, a zda je, či není, považován za cenný papír, použije orgán nebo soud projednávající spor o právní nárok na finanční nástroj nebo pohledávku vyplývající z takového finančního nástroje kolizní normy na majetkové účinky převodu zaknihovaných cenných papírů nebo kolizní normy na majetkové účinky postoupení pohledávky.

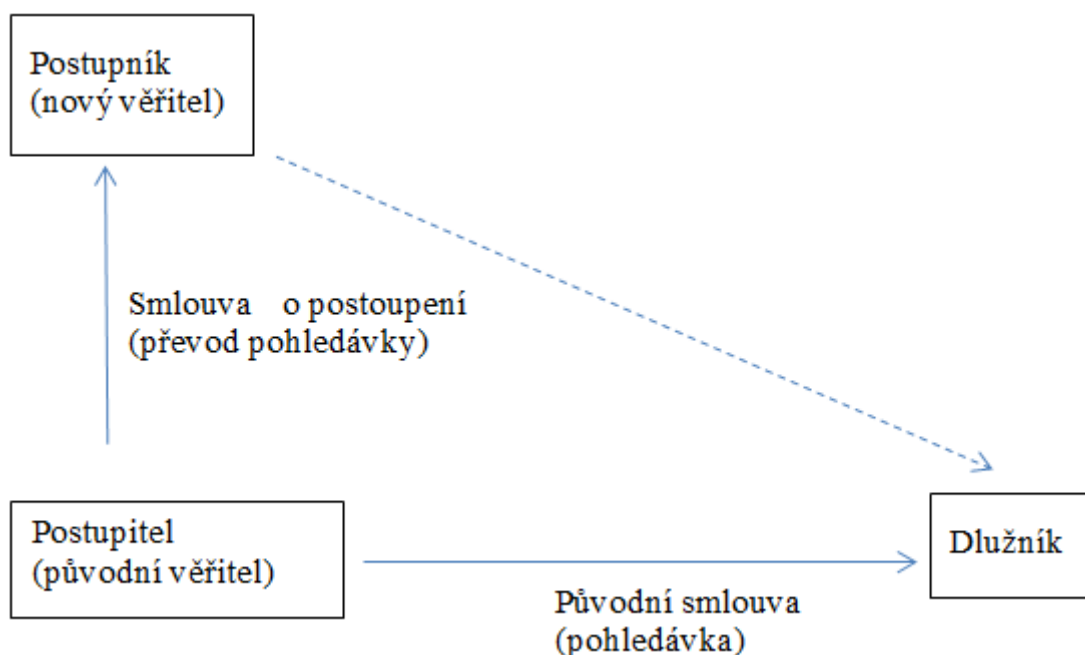
¹⁷ Finanční nástroje uvedené v oddílu C přílohy 1 směrnice MiFID II, směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/65/EU ze dne 15. května 2014 o trzích finančních nástrojů a o změně směrnic 2002/92/ES a 2011/61/EU, Úř. věst. L 173, 12.6.2014, s. 349.

Tento návrh se vztahuje na kolizní normy týkající se účinků postoupení „tradičních pohledávek“, „finančních pohledávek“ (tj. pohledávek vyplývajících z finančních nástrojů, např. derivátů, které nejsou zapsány v zaknihované podobě a nejsou podle vnitrostátního práva považovány za cenné papíry) a „hotovosti připsané na účet u úvěrové instituce“, které se souhrnně označují jako „pohledávky“, na třetí strany.

Účinky transakcí s finančními nástroji, jako jsou např. deriváty zapsané v zaknihované podobě a považované za cenné papíry podle vnitrostátního práva, na třetí strany se řídí kolizními normami platnými pro majetkové účinky transakcí se zaknihovanými cennými papíry a nástroji, jejichž existence nebo převod předpokládají zápis do registru, na účet nebo do centrálního depozitáře, a to v souladu s ustanoveními zejména směrnice o finančním zajištění, směrnice o neodvolatelnosti zúčtování a směrnice o likvidaci. Oblast působnosti kolizních norem v tomto návrhu a oblast působnosti kolizních norem v uvedených třech směrnících se proto nepřekrývá, protože tento návrh se vztahuje na pohledávky, zatímco uvedené směrnice se vztahují na zaknihované cenné papíry a nástroje, jejichž existence nebo převod předpokládají zápis do registru, na účet nebo do centrálního depozitáře¹⁸. Uvedené tři směrnice jsou vyjasněny v dnes přijatém sdělení o právu rozhodném pro majetkové účinky transakcí s cennými papíry.

Co je postoupení pohledávky?

Při postoupení pohledávky, věřitel („postupitel“) převádí svá práva k pohledávce vůči dlužníkovi na jinou osobu („postupníka“).

Srozumitelnost v otázce vlastnictví pohledávky po jejím přeshraničním postoupení je důležitá pro účastníky finančních trhů i pro reálnou ekonomiku. Postoupení pohledávek totiž často slouží podnikům jako mechanismus k získání likvidity nebo přístupu k úvěru.

¹⁸ Viz čl. 9 odst. 1 a 2 směrnice o finančním zajištění, čl. 9 odst. 2 směrnice o neodvolatelnosti zúčtování a článek 24 směrnice o likvidaci. Zatímco směrnice o finančním zajištění a směrnice o neodvolatelnosti zúčtování se týkají zaknihovaných cenných papírů, směrnice o likvidaci se vztahuje na nástroje, jejichž existence nebo převod předpokládají zápis do registru, na účet nebo do centrálního depozitáře.

Například v případě faktoringu prodá společnost (postupitel) své pohledávky za cenu nižší, než je jmenovitá hodnota, faktorovi (postupníkovi), zpravidla bance, výměnou za okamžitou hotovost. Mezi subjekty, které využívají faktoring, převažují malé a střední podniky (87 %) ¹⁹.

Postoupení pohledávek využívají rovněž spotřebitelé, společnosti a banky k získání přístupu k úvěrům, například při zajištění. V případě zajištění může být finanční zajištění úvěrové smlouvy poskytnuto formou pohledávky, např. hotovosti připsané na bankovní účet nebo pohledávky z úvěrů (bankovních úvěrů) (např. spotřebitel může použít hotovost připsanou na bankovní účet jako zajištění pro účely získání úvěru a banka může využít pohledávku z takového úvěru jako zajištění pro získání úvěru pro sebe).

Postoupení pohledávek také využívají společnosti a banky k půjčování peněz z kapitálových trhů prostřednictvím postoupení několika podobných pohledávek zvláštní účelové jednotce a následné sekuritizace těchto pohledávek jako dluhových cenných papírů (např. dluhopisů).

Subjekty, které jsou při přeshraničních transakcích s pohledávkami přímo dotčeny právním rizikem, jsou dlužníci (maloobchodní zákazníci a společnosti, včetně malých a středních podniků), finanční instituce (např. banky, které se zabývají poskytováním úvěrů, faktoringem, zajištěním a sekuritizací), finanční zprostředkovatelé obchodující s pohledávkami a retailoví investoři (fondy, neprofesionální investoři).

Vývoj kolizních norem pro postoupení pohledávek

S rostoucí propojeností vnitrostátních trhů postoupení pohledávek často zahrnují určitý přeshraniční prvek (např. postupitel a postupník nebo postupník a dlužník jsou usazeni v odlišných zemích). Na postoupení pohledávek se proto může potenciálně vztahovat právo několika zemí. Kolizní normy stanovené na úrovni Unie nebo členského státu musí určovat, které vnitrostátní právo se vztahuje na jednotlivé prvky přeshraničního postoupení pohledávek.

Kolizní normy týkající se přeshraničního postoupení pohledávek se vztahují na dva prvky: 1) smluvní prvek, tedy vzájemné závazkové vztahy smluvních stran; a 2) majetkový prvek, to znamená převod majetkových práv k pohledávce, který se proto může týkat třetích stran.

Nařízení Řím I o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy harmonizovalo kolizní normy na úrovni Unie, pokud jde o **smluvní prvky** postoupení pohledávek. Nařízení proto obsahuje jednotné kolizní normy upravující i) vztah mezi stranami smlouvy o postoupení pohledávky, tedy postupitelem a postupníkem ²⁰, a ii) vztah mezi postupníkem a dlužníkem ²¹. Kolizní normy podle nařízení Řím I se rovněž vztahují na vztah mezi původním věřitelem (postupitelem) a dlužníkem ²².

Naproti tomu nejsou zavedeny žádné kolizní normy na úrovni Unie vztahující se na **majetkové prvky** postoupení pohledávek. Majetkové prvky či účinky postoupení pohledávek na třetí strany se obecně týkají držitelů majetkových práv k pohledávce, a zejména: i) toho, které požadavky musí postupník splňovat, aby získal právní nárok k pohledávce po jejím postoupení (např. zapsání postoupení do veřejného registru, písemné oznámení o postoupení

¹⁹ Factoring and Commercial Finance: A Whitepaper, p. 20, EU Federation for the Factoring and Commercial Finance Industry (EUF) [Faktoring a komerční financování: Bílá kniha, s. 20; Federace EU pro faktoring a komerční financování].

²⁰ Ustanovení čl. 14 odst. 1 nařízení Řím I.

²¹ Ustanovení čl. 14 odst. 2 nařízení Řím I.

²² Ustanovení článků 2 a 3 nařízení Řím I.

dlužníkovi), a ii) toho, jak vyřešit kolize přednostních práv, tj. spory mezi několika subjekty uplatňujícími konkurenční nároky na pohledávku po jejím přeshraničním postoupení (např. mezi dvěma postupníky, pokud byla stejná pohledávka postoupena dvakrát, nebo mezi postupníkem a věřitelem postupitele).

Otázka, kterým právem by se měly řídit účinky postoupení pohledávek na třetí strany, byla poprvé zvažována v době, kdy se Římská úmluva z roku 1980 přeměnila na nařízení Řím I²³, a poté během legislativních jednání směřujících k přijetí nařízení Řím I. Ve svém návrhu nařízení Řím I Komise zvolila za právo, kterým by měly být upraveny účinky postoupení pohledávek na třetí strany, právo v obvyklém bydlišti postupitele²⁴. Nakonec nebyly do nařízení²⁵ začleněny žádné kolizní normy, jimiž se řídí účinky postoupení na třetí strany, vzhledem ke složitosti celé záležitosti a nedostatku času, který by vyžadovalo její důkladné zpracování.

Avšak v čl. 27 odst. 2 nařízení Řím I se uznává význam této nedořešené otázky tím, že se ukládá Komisi, aby k otázce účinnosti postoupení pohledávek vůči třetím stranám předložila zprávu a v případě potřeby k ní přiložila návrh na změnu nařízení²⁶. Za tímto účelem zadala Komise vypracování externí studie²⁷ a v roce 2016 přijala zprávu, ve které představila možné přístupy k této záležitosti²⁸. Ve své zprávě Komise konstatuje, že neexistence jednotných kolizních norem, které by určovaly, kterým právem se řídí účinnost postoupení pohledávky vůči třetím stranám, a otázky přednostního práva mezi subjekty uplatňujícími konkurenční nároky narušují právní jistotu, vytvářejí praktické problémy a zvyšují právní náklady²⁹.

- **Soulad s platnými předpisy v této oblasti politiky**

Tento návrh je v souladu s požadavkem v čl. 27 odst. 2 nařízení Řím I, v němž se Komisi ukládá povinnost zveřejnit zprávu a případně předložit návrh týkající se účinnosti postoupení pohledávky vůči třetím stranám a přednosti postupníka před právem jiné osoby. Návrh harmonizuje kolizní normy týkající se těchto otázek, stejně jako oblast působnosti rozhodného práva, to znamená záležitosti, které by se měly řídit vnitrostátním právem označeným v návrhu jako právo rozhodné.

Návrh je v souladu se stávajícími nástroji Unie v oblasti rozhodného práva v občanských a obchodních věcech, zejména s nařízením Řím I, pokud jde o pohledávky, které spadají do oblasti působnosti obou nástrojů.

²³ Otázka č. 18, Zelená kniha o přeměně Římské úmluvy z roku 1980 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy na nástroj Společenství a o její modernizaci, [KOM\(2002\) 654 v konečném znění](#), str. 39.

²⁴ Ustanovení čl. 13 odst. 3 návrhu nařízení Evropského Parlamentu a Rady o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Řím I), KOM(2005) 650 v konečném znění.

²⁵ Srov. čl. 13 odst. 3 návrhu nařízení Evropského Parlamentu a Rady o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy, [KOM\(2005\) 650 v konečném znění](#) a článek 14 [nařízení Řím I](#).

²⁶ Ustanovení čl. 27 odst. 2 nařízení Řím I.

²⁷ British Institute of International and Comparative Law, Study on the question of effectiveness of an assignment or subrogation of a claim against third parties and the priority of the assigned or subrogated claim over a right of another person [Britský institut pro mezinárodní a srovnávací právo – BIICL, Studie k otázce účinnosti postoupení nebo subrogace pohledávky vůči třetím stranám a přednosti postoupené nebo subrogované pohledávky před právem jiné osoby], 2011 („[studie BIICL](#)“).

²⁸ Zpráva Komise Evropskému parlamentu, Radě a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru k otázce účinnosti postoupení nebo subrogace pohledávky vůči třetím stranám a přednosti postoupené nebo subrogované pohledávky před právem jiné osoby, [COM\(2016\) 626 final](#) („[zpráva Komise](#)“).

²⁹ Zpráva Komise, str. 12.

Návrh je rovněž v souladu s nařízením o insolvenčním řízení³⁰, pokud jde o hraniční určovatel, kterým se určuje právo rozhodné pro insolvenční řízení. Právo v obvyklém bydlišti postupitele, které je v návrhu stanoveno jako právo rozhodné pro účinky postoupení pohledávek na třetí strany, se shoduje s právem rozhodným pro platební neschopnost postupitele, protože podle nařízení o insolvenčním řízení musí být hlavní insolvenční řízení zahájeno v členském státě, na jehož území jsou soustředěny hlavní zájmy dlužníka. Většina otázek týkajících se účinnosti postoupení pohledávek postupitelem souvisí s platební neschopností postupitele. Konkurzní podstata postupitele se liší podle toho, zda byl právní nárok postoupené pohledávky převeden na postupníka, či nikoli, a zda má tedy postoupení pohledávky postupitelem účinek na třetí strany (např. jeho věřitele). Záměr upravit otázky přednosti a účinnosti postoupení pohledávek vůči třetím stranám, jako např. věřitelům postupitele, stejným právem, kterým se řídí platební neschopnost postupitele, byl veden snahou usnadnit řešení platební neschopnosti postupitele.

- **Soulad s ostatními politikami Unie**

Cíle iniciativy jsou v souladu s politikami Unie v oblasti regulace finančního trhu.

Za účelem usnadnění přeshraničních investic předpokládá akční plán unie kapitálových trhů zavedení cílených opatření týkajících se pravidel, jimiž se upravuje vlastnictví cenných papírů a účinků postoupení pohledávek na třetí strany. Akční plán dále stanoví, že Komise by měla navrhnout legislativní iniciativu, která by s právní jistotou určila, kterým vnitrostátním právem se bude řídit vlastnictví cenných papírů a účinky postoupení pohledávek na třetí strany.

Tím, že tento návrh sníží právní nejistotu, která může odrazovat přeshraniční postupování pohledávek nebo mít za následek dodatečné náklady spojené s těmito transakcemi, přispěje k cíli podpory přeshraničních investic. Tím, že sníží ztráty, které by mohli účastníci trhu utrpět, pokud opominou právní riziko vyplývající z právní nejistoty, je tento návrh plně v souladu s cíli ochrany investorů stanovený v řadě nařízení Unie týkajících se finančních trhů. Také stanovením harmonizovaných kolizních norem pro účinky postoupení pohledávek na třetí strany nastolí návrh právní jistotu pro strany účastníci se faktoringu, zajištění a sekuritizace, a tím usnadní přístup malých a středních podniků a spotřebitelů k levnějšímu financování.

V souladu s akčním plánem unie kapitálových trhů je tento návrh týkající se pohledávek doplněn nelegislativní iniciativou o právu rozhodném pro majetkové účinky transakcí s cennými papíry. V současné době jsou kolizní normy pro majetkové účinky přeshraničních transakcí s cennými papíry stanoveny ve směrnici o finančním zajištění, směrnici o neodvolatelnosti zúčtování a směrnici o likvidaci. Jak již bylo uvedeno, oblast působnosti kolizních norem v tomto návrhu a oblast působnosti kolizních norem v uvedených třech směrnici se nepřekrývají, protože tento návrh se vztahuje na pohledávky, zatímco uvedené směrnice se vztahují na zaknihované cenné papíry a nástroje, jejichž existence nebo převod předpokládají zápis do registru, na účet nebo do centrálního depozitáře³¹.

³⁰ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/848 ze dne 20. května 2015 o insolvenčním řízení, Úř. věst. L 141, 5.6.2015, s. 19.

³¹ Viz čl. 9 odst. 1 a 2 směrnice o finančním zajištění, čl. 9 odst. 2 směrnice o neodvolatelnosti zúčtování a článek 24 směrnice o likvidaci. Zatímco směrnice o finančním zajištění a směrnice o neodvolatelnosti zúčtování se týká zaknihovaných cenných papírů, směrnice o likvidaci se vztahuje na nástroje, jejichž existence nebo převod předpokládají zápis do registru, na účet nebo do centrálního depozitáře.

Přestože byly v uvedených třech směrnících přijaty jednotné kolizní normy pro cenné papíry, tato pravidla nejsou v členských státech shodně formulována a liší se i jejich výklad i uplatňování.

Z posouzení dopadu provedeného v souvislosti s pohledávkami i cennými papíry vyplynulo, že naprostá absence společných kolizních norem týkajících se majetkových účinků postoupení pohledávek je jedním z činitelů způsobujících, že pohledávky jsou postupovány spíše na vnitrostátním než přeshraničním základě. Naproti tomu, pokud jde o transakce s cennými papíry, zbytková právní nejistota vyplývající z rozdílného výkladu stávajících směrnic patrně nebrání rozvoji přeshraničních trhů. Uvedené skutečnosti společně s nedostatkem přesvědčivých důkazů o významném riziku pro cenné papíry podpořily volbu nelegislativní iniciativy jakožto upřednostňované varianty politiky pro oblast cenných papírů.

Stručně řečeno, hlavní rozdíl mezi oblastí pohledávek a cenných papírů spočívá v tom, že i když neexistují žádné kolizní normy EU upravující majetkové účinky postoupení pohledávek, z čehož plyne potřeba legislativního opatření k odstranění právního rizika vyplývajícího z přeshraničního postoupení pohledávek, tři směrnice již obsahují kolizní normy týkající se majetkových účinků transakcí s cennými papíry, takže ačkoli nejsou jednotně formulované, vyžadují pouze přijetí opatření ve formě tzv. „měkkého“ práva.

2. PRÁVNÍ ZÁKLAD, SUBSIDIARITA A PROPORCIONALITA

• Právní základ

Právní základ návrhu tvoří čl. 81 odst. 2 písm. c) Smlouvy o fungování Evropské unie, který konkrétně zmocňuje Parlament a Radu k přijímání opatření zaměřených na zajištění „slučitelnosti kolizních norem a pravidel pro určení příslušnosti platných v členských státech (...)“ v oblasti justiční spolupráce v občanských věcech s přeshraničním dopadem.

Na základě protokolu č. 22 připojeného ke Smlouvě o fungování EU nejsou přijatá právní opatření týkající se prostoru svobody, bezpečnosti a práva, jako jsou kolizní normy, závazná ani uplatňovaná v Dánsku. Na základě protokolu č. 21 připojeného ke Smlouvě o fungování EU nejsou tato opatření závazná ani ve Spojeném království a v Irsku. Po předložení návrhu v této oblasti však mohou uvedené členské státy oznámit, že se chtějí podílet na přijetí a používání dotčeného opatření, a jakmile bude opatření přijato, mohou oznámit, že chtějí toto opatření přijmout.

• Subsidiarita

Stávající právní nejistota a z ní plynoucí právní riziko jsou důsledkem rozdílného věcného statusu, kterým se v jednotlivých členských státech řídí účinky postoupení pohledávek na třetí strany. Jednotlivé členské státy by nemohly samy o sobě uspokojivě odstranit právní riziko a překážky přeshraničního postoupení pohledávek – aby totiž vnitrostátní pravidla a postupy mohly fungovat v přeshraniční situaci, musely by být stejné nebo alespoň slučitelné. Je třeba přijmout opatření na úrovni Unie, aby bylo zajištěno, že v celé Unii bude jako právo rozhodné pro účinky postoupení pohledávek na třetí strany použito stejné právo bez ohledu na to, které soudy nebo orgány členského státu posuzují spor o vlastnictví postoupené pohledávky.

• Proporcionalita

V současné době má každý členský stát i) vlastní věcný status, jímž se řídí účinky postoupení pohledávek na třetí strany, a ii) vlastní kolizní pravidla určující, kterým vnitrostátním

hmotným právem se tyto účinky na třetí strany řídí. Věcný status i kolizní normy členských států jsou odlišné a v řadě případů jsou kolizní normy nejasné nebo nejsou zakotveny v právních předpisech. Tyto rozdíly zakládají právní nejistotu, která má za následek právní riziko, jelikož na jedno přeshraniční postoupení se mohou potenciálně vztahovat hmotná práva různých zemí.

Za účelem nastolení právní jistoty by EU mohla navrhnout i) harmonizaci věcného statusu všech členských států, jimž se řídí účinky postoupení pohledávek na třetí strany, nebo ii) harmonizaci kolizních norem vztahujících se na účinky postoupení pohledávek na třetí strany. Navrhovaným řešením je poskytnout právní jistotu prostřednictvím harmonizace kolizních norem. Jedná se o přiměřenější řešení s ohledem na zásadu subsidiarity, jelikož nezasahuje do vnitrostátního hmotného práva a vztahuje se pouze na postoupení pohledávek s přeshraničním prvkem.

Takový postup týkající se účinků postoupení pohledávek na třetí strany je vhodný k dosažení cíle zajištění právní jistoty a odstranění právního rizika vyplývajícího z přeshraničních postoupení pohledávek, a tím i k usnadnění přeshraničních investic, přístupu k levnějším úvěrům a integrace trhu, aniž by došlo k překročení rámce nezbytného k dosažení tohoto cíle.

- **Volba nástroje**

Potřebná jednotnost kolizních norem může být dosažena pouze formou nařízení, protože pouze nařízení zajišťuje zcela jednotný výklad a používání pravidel. V souladu s předchozími nástroji Unie o kolizních normách je upřednostňovaným právním nástrojem nařízení.

3. VÝSLEDKY KONZULTACÍ SE ZÚČASTNĚNÝMI STRANAMI A POSOUZENÍ DOPADŮ

- **Konzultace se zúčastněnými stranami a sběr a využití výsledků odborných konzultací**

Komise aktivně komunikovala se zúčastněnými stranami a prováděla komplexní konzultace v celém procesu posuzování dopadu. V konzultační strategii je stanovena řada opatření, které Komise hodlá provést, jako jsou např. on-line veřejná konzultace; dvě setkání s odborníky z členských států, jedno s odborníky na kolizi norem a druhé s odborníky na finanční trhy; a odborná skupina na vysoké úrovni složená z akademických pracovníků, právníků a pracovníků z odvětví, kteří mají odborné znalosti v oblasti kolizních norem a finančních trhů. Konzultační strategie rovněž zahrnovala studii, kterou Komise nechala vypracovat Britským institutem pro mezinárodní a srovnávací právo (BIICL) k otázce účinnosti postoupení pohledávek vůči třetím stranám a k otázce kolize přednostních práv mezi subjekty uplatňujícími konkurenční nároky. K počátečnímu posouzení dopadu zveřejněnému dne 28. února 2017 Komise neobdržela žádnou zpětnou vazbu od zúčastněných stran.

Ze studie, kterou nechala vypracovat Komise, vyplývá, že v současnosti bývá k řešení kolize norem upravujících účinky postoupení pohledávek na třetí strany nejčastěji používáno právo v obvyklém bydlišti postupitele (např. v Belgii, ve Francii, v Lucembursku ve vztahu k sekuritizaci), právo, kterým se řídí postoupená pohledávka (např. ve Španělsku, v Polsku), a právo smlouvy mezi postupitelem a postupníkem (např. v Nizozemsku).

On-line veřejná konzultace byla zahájena dne 7. dubna 2017 a ukončena dne 30. června 2017, takže splňuje minimální lhůtu 12 týdnů pro veřejné konzultace Komise. Cílem veřejné konzultace bylo získat informace od všech zúčastněných stran, zejména těch, které se podílejí

na faktoringu, sekuritizaci, zajištění a obchodování s finančními nástroji, jakož i od právníků a odborníků na kolizní normy, jimiž se upravují účinky postoupení pohledávek na třetí strany.

V rámci veřejné konzultace Komise obdržela 39 odpovědí. Mezi dotázanými bylo 5 vlád, 15 průmyslových sdružení, 4 podniky, 2 advokátní kanceláře, 2 expertní skupiny a 5 soukromých osob. Z finančního sektoru byly zastoupeny zájmy bank, správců fondů, regulovaných trhů, ústředních protistran, centrálních depozitářů cenných papírů, emitentů cenných papírů a investorů. Spotřebitelské organizace nepředložily Komisi žádné odpovědi.

Pokud jde o zeměpisné pokrytí, odpovědi pocházejí z různých členských států: 13 odpovědí od zúčastněných stran usazených ve Spojeném království, 9 odpovědí z Francie a Belgie, 3 odpovědi z Německa a Nizozemska, 2 odpovědi ze Španělska, 1 odpověď z Finska, 1 odpověď z České republiky a 1 odpověď ze Švédska.

Obecně platí, že na otázku, zda se zúčastněné strany v předchozích pěti letech setkaly s obtížemi při zajišťování účinnosti přeshraničních postoupení pohledávek vůči třetím stranám jiným než dlužníkovi, více než dvě třetiny zúčastněných stran, které odpověděly, uvedly, že se s obtížemi setkaly. Z odpovědí zúčastněných stran na otázku, zda opatření Unie přinesou přidanou hodnotu z hlediska řešení obtíží, bylo 59 % odpovědí kladných a 22 % záporných.

Pokud jde o to, které právo by legislativní iniciativa Unie měla zvolit, byly zúčastněné strany požádány, aby uvedly, ke které variantě se kloní, ve třech samostatných otázkách. Ze zúčastněných stran, které odpověděly na všechny tři otázky, by 57 % zúčastněných stran dalo přednost právu v obvyklém bydlišti postupitele, 43 % by upřednostnilo právo postoupené pohledávky a 30 % právo smlouvy o postoupení. Někteří respondenti své odpovědi odvozovali od kolizních norem platných v jejich členském státě, jiní zas vycházeli z práva, které používají při své současné činnosti.

Zúčastněné strany, které se přikláněly k obvyklému bydlišti postupitele, uváděly, že toto právo lze snadno určit, nastoluje větší právní jistotu a více než kterékoli jiné řešení respektuje hospodářskou logiku důležitých obchodních postupů. Zúčastněné strany, které podpořily právo postoupené pohledávky, uváděly, že toto právo by respektovalo zásadu autonomie vůle a mohlo by potenciálně snížit transakční náklady.

• **Posouzení dopadů**

Varianty, které byly předmětem rozboru v rámci posouzení dopadů:

- ✓ Varianta 1: Právo rozhodné pro smlouvu o postoupení

Podle tohoto hraničního určovatele by právo, kterým se řídí smlouva o postoupení mezi postupitelem a postupníkem, bylo rovněž právem, kterým se řídí majtkové účinky postoupení pohledávek. Postupitel a postupník si mohou zvolit jakékoli právo, kterým se bude řídit jejich smlouva o postoupení.

- ✓ Varianta 2: Právo v obvyklém bydlišti postupitele

Podle tohoto hraničního určovatele by se účinky postoupení pohledávek na třetí strany řídily právem země, ve které má postupitel obvyklé bydliště.

- ✓ Varianta 3: Právo, kterým se řídí postoupená pohledávka

Podle tohoto hraničního určovatele by se účinky postoupení pohledávek na třetí strany řídily právem, kterým se řídí postoupená pohledávka, to znamená úvěr v původní smlouvě mezi věřitelem a dlužníkem, který byl následně věřitelem (postupitelem) postoupen novému věřiteli (postupníkovi). Strany původní smlouvy si mohou zvolit jakékoli právo, kterým se bude smlouva řídit, což zahrnuje i následně postoupenou pohledávku.

✓ Varianta 4: Smíšený přístup kombinující právo v obvyklém bydlišti postupitele a právo postoupené pohledávky

Tato smíšená varianta kombinuje standardní použití práva v obvyklém bydlišti postupitele s právem postoupené pohledávky, které se použije na některé výjimky, jako např. na i) postoupení hotovosti připsané na účet u úvěrové instituce (např. banky, kde je spotřebitel věřitelem a úvěrová instituce dlužníkem) a na ii) postoupení pohledávek vyplývajících z finančních nástrojů. Tato smíšená varianta dává rovněž postupiteli a postupníkovi možnost stanovit, že na účinky postoupení na třetí strany v souvislosti se sekuritizací se bude vztahovat právo postoupené pohledávky. Záměrem varianty umožňující stranám v rámci sekuritizace stanovit, zda se hodlají nadále řídit obecným pravidlem založeným na právu v obvyklém bydlišti postupitele, nebo zda se rozhodnou řídit právem postoupené pohledávky, je snaha vyhovět potřebám velkých i menších hospodářských subjektů podílejících se na sekuritizaci.

✓ Varianta 5: Smíšený přístup kombinující právo postoupené pohledávky a právo v obvyklém bydlišti postupitele

Tato smíšená varianta kombinuje standardní použití práva postoupené pohledávky s právem v obvyklém bydlišti postupitele, které se použije výjimečně, na postoupení většího počtu pohledávek a na budoucí pohledávky. Podle této varianty by se účinky postoupení obchodních pohledávek ze strany nefinanční společnosti (např. malého a středního podniku) na třetí strany uskutečněných v rámci faktoringu nadále řídily právem v obvyklém bydlišti postupitele. Účinky postoupení většího počtu pohledávek finanční společností (např. bankou) na třetí strany v rámci sekuritizace by rovněž podléhaly právu v obvyklém bydlišti postupitele.

Tento návrh je založen na variantě 4, která navrhuje standardně používat právo v obvyklém bydlišti postupitele s tím, že výjimečně by se některá postoupení řídila právem postoupené pohledávky, přičemž v případě sekuritizace by byla umožněna volba rozhodného práva. Vzhledem k tomu, že se návrh netýká vztahů mezi smluvními stranami, ale práv třetích stran, standardní použití práva v obvyklém bydlišti postupitele je nejvhodnější volbou, protože:

- je jediným právem, které mohou třetí strany, jichž se postoupení týká – jako jsou např. věřitelé postupitele –, snadno předvídat a snadno zjistit. Naproti tomu právo, kterým se řídí postoupená pohledávka, a právo, kterým se řídí smlouva o postoupení, nemohou třetí strany předvídat, neboť tato práva si většinou zvolí smluvní strany,
- v případě hromadného postoupení pohledávek je toto právo jediným, které vyhovuje potřebám faktorů a menších hospodářských subjektů sekuritizace, kteří nemají vždy dostatek prostředků, aby mohli prověřit majetkové požadavky vyplývající z právních předpisů jednotlivých zemí, jimiž se řídí jednotlivé postoupené pohledávky v rámci hromadného postoupení,
- je jediným právem, které umožňuje stanovení rozhodného práva pro postupování budoucích pohledávek, což je běžná praxe při faktoringu,

- je jediným právem, které je v souladu s *acquis* Unie v oblasti platební neschopnosti, tj. s nařízením o insolvenčním řízení. Použití stejného práva na účinky postoupení pohledávek na třetí strany a na platební neschopnost usnadňuje řešení platební neschopnosti postupitele³²,
- je jediným právem, které je v souladu s mezinárodním řešením, jak je zakotveno v Úmluvě OSN o postoupení pohledávek v mezinárodním obchodě z roku 2001. Toto řešení představuje přínos pro účastníky trhu, kteří podnikají na globálním základě, v podobě synergického účinku a úspory právních nákladů spojených s hloubkovou analýzou a soudními spory.

Kromě toho, i když se v současnosti strany rozhodnou uplatnit na účinky přeshraničního postoupení na třetí strany právo postoupené pohledávky, většinou stejně současně přihlížejí k právu v obvyklém bydlišti postupitele, aby se ujistily, že vzniku právního nároku na postoupené pohledávky nebrání imperativní ustanovení země obvyklého bydliště postupitele, zejména ustanovení upravující požadavky na zveřejňování, jako je povinnost zapsat postoupení pohledávek do veřejného registru, aby o něm byly informovány třetí strany a aby bylo toto postoupení vůči třetím osobám účinné³³.

Na druhé straně smíšená povaha této varianty umožňuje uplatnění výjimky založené na právu postoupené pohledávky, která se vztahuje na některá konkrétní postoupení, jmenovitě postoupení hotovosti připsané na účet u úvěrové instituce či postoupení pohledávek vyplývajících z finančních nástrojů, jež bude vyhovovat potřebám účastníků trhu v těchto konkrétních oblastech. Tato smíšená varianta nabízí další flexibilitu tím, že stanoví možnost, aby si postupitel a postupník při postoupení pohledávek v rámci sekuritizace zvolili právo rozhodné pro účinky postoupení na třetí strany, a tím umožnili velkým i menším hospodářským subjektům účast na přeshraniční sekuritizaci.

Společná zpráva o posouzení dopadů týkající se práva rozhodného pro vlastnictví cenných papírů i práva rozhodného pro účinky postoupení pohledávek na třetí strany byla předložena Výboru pro kontrolu regulace dne 8. listopadu 2017. Výbor pro kontrolu regulace vydal k posouzení dopadů záporné stanovisko a předložil řadu obecných doporučení ke zlepšení. V souvislosti s pohledávkami požádal Výbor pro kontrolu regulace o podrobnější informace ke zvažovaným variantám týkajícím se práva rozhodného pro účinky postoupení pohledávek na třetí strany. Posouzení dopadů bylo revidováno a znovu předloženo Výboru pro kontrolu regulace dne 18. ledna 2018. Dne 1. února 2018 vydal Výbor pro kontrolu regulace kladné stanovisko s výhradami. V souvislosti s pohledávkami doporučil Výbor pro kontrolu regulace, aby bylo poskytnuto více informací ohledně jednorázových nákladů, které by mohly vzniknout některým účastníkům trhu v důsledku přijetí jednotných kolizních norem. Doporučení ke zlepšení byla v posouzení dopadů zohledněna v nejvyšší možné míře.

• **Základní práva**

Cíle této iniciativy plně podporují právo na vlastnictví zakotvené v článku 17 Listiny základních práv Evropské unie³⁴. Tím, že vyjasní, kterým právem se řídí majetkové účinky

³² Například Francouzská bankovní federace (FBF) ve své odpovědi v rámci veřejných konzultací uvádí, že francouzské banky během hloubkové analýzy obvykle ověřují právo rozhodné, jimž se řídí platební neschopnost postupitele.

³³ Například německý výbor pro bankovníctví ve své odpovědi v rámci veřejné konzultace uvádí, že při sekuritizačních transakcích musí strany zjišťovat požadavky na oznamování a zapsání do registru. Asociace finančních trhů v Evropě (AFME) ve své odpovědi uvádí, že strany musí ověřit, zda bude postoupení účinné v souladu s právem postupitele.

³⁴ Listina základních práv Evropské unie, Úř. věst. C 326, 26.10.2012, s. 391.

postoupení pohledávek, přispěje tento návrh k výkonu práva na vlastnictví, protože sníží riziko vzniku překážek pro vlastnictví investorů nebo příjemců zajištění.

Tím, že omezí případy nepříznivých dopadů a finančních ztrát způsobených neexistencí jednotných ustanovení o právu rozhodném pro majetkové účinky převodů pohledávek, bude mít tento návrh příznivý vliv na svobodu podnikání stanovenou v článku 16 Listiny základních práv.

Díky harmonizaci kolizních norem, jimiž se řídí majetkové účinky postoupení pohledávek, bude tento návrh bránit převodům soudních řízení z jednoho členského státu do druhého za účelem výhodnějšího právního postavení, protože každý soud nebo orgán členského státu, který bude spor projednávat, bude ve svém rozhodnutí vycházet ze stejného vnitrostátního hmotného práva. Tím se usnadní výkon práva na účinnou právní ochranu stanoveného v článku 47 Listiny základních práv.

4. DOPADY NA ROZPOČET

Návrh nebude mít žádný dopad na rozpočet Unie.

5. OSTATNÍ PRVKY

- **Plány provádění a způsoby monitorování, hodnocení a podávání zpráv**

Komise bude sledovat dopad navrhované iniciativy prostřednictvím dotazníku, který bude zaslán hlavním zúčastněným stranám. Cílem tohoto dotazníku bude shromáždění informací o trendech vývoje v řadě přeshraničních postoupení, trendech vývoje v oblasti nákladů na hloubkovou analýzu po přijetí kolizních norem a o jednorázových nákladech souvisejících se změnami právní dokumentace. Dopad navrhovaného řešení bude vyhodnocen ve zprávě, kterou vypracuje Komise pět let po datu použitelnosti navrhovaného nástroje.

Sledování dopadu přijetí jednotných kolizních norem se bude týkat oblastí faktoringu, zajištění, sekuritizace a konkrétních postoupení hotovosti připsané na účet u úvěrové instituce či postoupení pohledávek vyplývajících z finančních nástrojů, jako jsou derivátové smlouvy.

Analýza zohlední, že množství postoupených pohledávek, transakční náklady a povaha skrytých rizik při přeshraničním postoupení pohledávek jsou ovlivněny řadou různých hospodářských, právních nebo regulačních činitelů, které nesouvisejí s právní jistotou vyplývající z práva rozhodného pro účinky postoupení pohledávek na třetí strany.

- **Podrobné vysvětlení konkrétních ustanovení návrhu**

Článek 1: Oblast působnosti

Tento článek vymezuje oblast působnosti navrhovaného nařízení, přičemž zohledňuje stávající právní předpisy Unie, a zejména oblast působnosti nařízení Řím I.

V čl. 1 odst. 2 je uveden seznam výjimek z oblasti působnosti navrhovaného nařízení. Tyto záležitosti budou upraveny buď stávajícími právními předpisy Unie, nebo vnitrostátními kolizními normami.

Článek 2: Definice

Tento článek nejprve definuje hlavní pojmy, z nichž navrhované nařízení vychází, a to pojmy „postoupení“, „pohledávka“ a „účinky na třetí strany“. Definice pojmu „postoupení“ odpovídá definici uvedené v nařízení Řím I. Týká se pouze dobrovolného převodu pohledávky, včetně smluvní subrogace. Zahrnuje jak přímý převod pohledávky, tak také převod pohledávky jako zajištění nebo cenného papíru.

Definice pojmu „pohledávka“ v navrhovaném nařízení kodifikuje obecné chápání pohledávky podle nařízení Řím I, tedy jako širokého pojmu zahrnujícího dluh jakékoli povahy, ať už peněžní nebo nepeněžní, bez ohledu na to, zda vyplývá ze smluvních závazků, které se řídí nařízením Řím I, nebo z mimosmluvních závazků, které se řídí nařízením Řím II. Definice pojmu „účinky na třetí strany“ je dána věcnou působností navrhovaného nařízení.

Článek definuje pojem „obvyklé bydliště“ v souladu s definicí obsaženou v čl. 19 odst. 1 nařízení Řím I, tj. jako místo ústřední správy společnosti a jako hlavní místo podnikání fyzické osoby, která jedná při výkonu své podnikatelské činnosti. Navrhované nařízení neobsahuje definici obvyklého bydliště shodnou s definicí obsaženou v čl. 19 odst. 2 nařízení Řím I jakožto místa, kde se nachází pobočka, kvůli nejistotě, kterou by toto ustanovení vytvářelo, pokud by byla stejná pohledávka postoupena ústředním vedením postupitele a současně vedením pobočky sídlícím v jiné zemi.

Pojem „obvyklé bydliště“ se obecně shoduje s místem, kde jsou soustředěny hlavní zájmy, jak jej používá nařízení o insolvenčním řízení.

Článek definuje pojem „úvěrová instituce“ v souladu s právními předpisy Unie upravujícími úvěrové instituce; pojem „hotovost“ v souladu se směrnicí o finančním zajištění; a pojem „finanční nástroj“ v souladu se směrnicí o trzích finančních nástrojů II.

Článek 3: Univerzální použitelnost

V tomto článku je vymezena univerzální povaha navrhovaného nařízení, protože stanoví, že vnitrostátní právo označované v navrhovaném nařízení jako rozhodné může být právo členského státu nebo právo třetí země.

Článek 4: Rozhodné právo

V tomto článku jsou stanoveny jednotné kolizní normy pro účinky postoupení pohledávek na třetí strany. V odstavci 1 tohoto článku je stanoveno, že jako rozhodné právo je standardně určeno právo v obvyklém bydlišti postupitele, dále dvě výjimky uvedené v odstavci 2 založené na právu postoupené pohledávky a v odstavci 3 je stanovena možnost, že postupitel a postupník v rámci sekuritizace mohou jako rozhodné právo pro účinky postoupení na třetí strany zvolit právo postoupené pohledávky. Norma, kterou se upravují kolize přednostních práv mezi postupníky způsobené použitím práva v obvyklém bydlišti postupitele a práva postoupené pohledávky na účinky dvojího postoupení stejné pohledávky na třetí strany, je stanovena v odstavci 4.

Obecně platí, že právo, kterým se řídí účinky postoupení pohledávek na třetí strany, je právo země, ve které má postupitel v rozhodném okamžiku obvyklé bydliště.

Tento článek se rovněž v odst. 1 druhém pododstavci zabývá tzv. *conflict mobile* (konfliktem mobility), který nastává ve vzácných případech, kdy postupitel změní místo obvyklého bydliště v době mezi dvěma postoupeními stejné pohledávky, protože v těchto případech by každé z postoupení mohlo podléhat odlišnému vnitrostátnímu právu. Pravidlo týkající se

conflict mobile stanoví, že rozhodné právo bude právem v obvyklém bydlišti postupitele v době, kdy jedno z obou postoupení poprvé nabude účinnosti vůči třetím stranám; jinými slovy, v okamžiku, kdy jeden z postupníků poprvé splnil požadavky a postoupení nabylo vůči třetím stranám účinnosti.

Pokud, jako v případě syndikovaného úvěru (to jest úvěru nabízeného skupinou věřitelů – označovanou jako syndikát – jedinému dlužníkovi na rozsáhlé projekty), každý věřitel v rámci skupiny věřitelů vlastní určitý podíl stejné pohledávky, budou se účinky postoupení vlastního podílu pohledávek každého věřitele na třetí strany řídit právem v obvyklém bydlišti postupitele.

V odstavci 2 tohoto článku se stanoví, že účinky některých postoupení na třetí strany se ve výjimečných případech řídí právem postoupené pohledávky. Právem postoupené pohledávky se označuje právo, kterým se řídí smlouva mezi původním věřitelem/postupitelem a dlužníkem, od kterého pohledávka pochází. S touto výjimkou navrhované nařízení stanoví kolizní normy, které se přizpůsobují potřebám účastníků trhu podílejících se na těchto konkrétních postoupeních. Postoupení, v jejichž případě podléhají účinky na třetí strany právu postoupené pohledávky, jsou: i) postoupení hotovosti připsané na účet u úvěrové instituce; a ii) postoupení pohledávek vyplývajících z finančních nástrojů.

První výjimka: Jestliže majitel účtu (např. spotřebitel) vloží hotovost na účet u úvěrové instituce (např. banky), existuje původní smlouva mezi majitelem účtu (věřitelem) a úvěrovou institucí (dlužníkem). Majitel účtu je věřitelem pohledávky vůči úvěrové instituci, tj. dlužníkovi, za úhradu hotovosti připsané na účet u úvěrové instituce. Majitel účtu se může rozhodnout připsat hotovost na svém účtu u úvěrové instituce jiné úvěrové instituci jako zajištění pro získání úvěru. V těchto případech nebude právem, na jehož základě se stanoví, kdo má majetkový nárok k pohledávce poté, co byla postoupena jako zajištění, právo v obvyklém bydlišti majitele účtu (postupitele), ale právo, kterým se řídí postoupená pohledávka, tedy právo, kterým se řídí smlouva mezi majitelem účtu a první úvěrovou institucí, z níž pohledávka pochází. Pro třetí strany, jako je postupitel a postupníci uplatňující konkurenční nároky, z toho vyplývá větší předvídatelnost, jestliže právem rozhodným pro účinky postoupení hotovosti připsané na účet u úvěrové instituce na třetí strany je právo rozhodné pro peněžní pohledávku. Je tomu tak proto, že se obecně předpokládá, že pohledávka, kterou má majitel účtu vůči hotovosti připsané na účet u úvěrové instituce, se řídí právem země, v níž se úvěrová instituce nachází. Toto právo se obvykle určí ve smlouvě o vedení účtu mezi majitelem účtu a úvěrovou institucí.

Druhá výjimka: Účinky postoupení pohledávek vyplývajících z finančních nástrojů, jako jsou derivátové smlouvy, na třetí strany, by měly podléhat právu, kterým se řídí postoupená pohledávka, to jest právu, kterým se řídí finanční nástroj, jako je např. derivátová smlouva. Pohledávkou vyplývajícím z finančního nástroje může být například dlužná částka po výpočtu závěrečného vypořádání v derivátové smlouvě. Skutečnost, že účinky postoupení pohledávek vyplývajících z finančních nástrojů na třetí strany podléhají právu postoupené pohledávky namísto práva v obvyklém bydlišti postupitele, má zásadní význam pro zachování stability a bezproblémového fungování finančních trhů, a splňuje rovněž očekávání účastníků trhu. Tato ustanovení jsou zachována proto, že právo, kterým se řídí finanční nástroj, z něhož pohledávka pochází, jako např. derivátová smlouva, je právem, které si strany zvolily, nebo právem stanoveným v souladu s nediskrečními pravidly platnými pro finanční trhy.

Třetí odstavec článku se zabývá právem rozhodným pro účinky postoupení pohledávek na třetí strany v rámci sekuritizace. Sekuritizace umožňuje postupiteli, který se nazývá

„původcem“ (tj. např. banka nebo společnost), refinancovat své pohledávky (např. za pronájem motorových vozidel, pohledávky z kreditních karet, platby hypotečního úvěru) tak, že je postoupí zvláštní účelové jednotce. Zvláštní účelová jednotka (postupník) pak vydá dluhové cenné papíry (např. dluhopisy) na kapitálových trzích určené k pokrytí výnosu z těchto pohledávek. Zvláštní účelová jednotka využívá výnos plynoucí z plnění v rámci podkladových pohledávek k vyrovnání úhrad za cenné papíry investorům. Sekuritizace může snížit náklady na financování, protože zvláštní účelová jednotka je strukturována způsobem odolným vůči úpadku. Společnostem může sekuritizace poskytnout přístup k úvěru při nižších nákladech, než by byly náklady spojené s bankovním úvěrem. Pro banky představuje sekuritizace způsob, jak lépe využít některá svá aktiva a uvolnit rozvahu, což jim umožní další poskytování úvěrů ekonomice.

Velcí postupitelé a postupníci (např. velké banky) účastníci se sekuritizace v současnosti uplatňují pro účinky na třetí strany právo postoupené pohledávky. To znamená, že má-li si postupník (zvláštní účelová jednotka) zajistit získání právního nároku na postoupené pohledávky, bude muset splňovat požadavky stanovené právem, kterým se řídí postoupené pohledávky (tj. smlouva mezi původním věřitelem/postupitelem a dlužníkem). To sníží náklady hospodářských subjektů, které budou schopné svou sekuritizaci strukturovat tak, aby všechny pohledávky zahrnuté do balíku pohledávek určených k postoupení zvláštní účelové jednotce podléhaly právu stejné země. Zvláštní účelová jednotka pak musí splňovat požadavky stanovené právem pouze jedné země, aby získala právní nárok na celý balík postoupených pohledávek. Vzhledem k tomu, že velké hospodářské subjekty často provádějí sekuritizaci na přeshraničním základě, což znamená, že původci jsou usazeni v různých členských státech, uplatňovat v těchto případech na účinky postoupení pohledávek na třetí strany právo v obvyklém bydlišti postupitele by bylo pro postupníka více zatěžující, protože by musel splňovat požadavky stanovené právem různých zemí, tj. právem každé země, v níž je usazen některý z původců.

Naproti tomu menší hospodářské subjekty (např. menší banky a podniky) většinou potřebují v případě sekuritizace uplatňovat na účinky postoupení pohledávek na třetí strany právo v obvyklém bydlišti postupitele, protože pohledávky, které jsou součástí balíčku postoupeného zvláštní účelové jednotce, se řídí právem různých zemí. V těchto případech by nemohli menší postupníci uplatňovat na účinky postoupení pohledávek na třetí strany právo postoupené pohledávky, protože by nebylo v jejich možnostech splňovat požadavky na získání právního nároku na postoupené pohledávky podle každého práva, kterým se řídí jednotlivé pohledávky v balíčku. Pro menší postupníky je místo toho jednodušší splňovat požadavky pouze jednoho práva, a to práva v obvyklém bydlišti postupitele.

Stručně řečeno, ustanovením volby rozhodného práva v odstavci 3 tohoto článku nemá být dotčena stávající praxe velkých bank, které uplatňují na účinky postoupení provedených v rámci sekuritizace na třetí strany právo postoupené pohledávky, jestliže se na všechny postoupené pohledávky vztahuje právo stejné země, avšak postupitelé (původci) mají sídlo v různých členských státech. Současně je záměrem odstavce 3 umožnit menším bankám a společnostem vstoupit na sekuritizační trh nebo upevnit jejich pozici na tomto trhu tím, že se budou moci stát postupníky většího počtu pohledávek, na něž se vztahují práva různých zemí.

V každém případě flexibilita, kterou nabízí odstavec 3, umožňuje hospodářským subjektům působícím v oblasti sekuritizace zvolit pro každou sekuritizaci, zda hodlají uplatnit právo postoupené pohledávky, nebo zda se chtějí nadále řídit obecným pravidlem vycházejícím z práva v obvyklém bydlišti postupitele, a to podle struktury své sekuritizace, zejména s ohledem na to, zda se na postoupené pohledávky vztahuje právo jedné nebo různých zemí a

zda jeden nebo více původců sídlí v jedné nebo různých zemích. V odstavci 4 tohoto článku jsou stanoveny kolizní normy, podle nichž jsou řešeny kolize přednostních práv mezi postupníky stejné pohledávky, jestliže účinky postoupení pohledávky na třetí strany podléhají právu postoupené pohledávky u jednoho postoupení a právu v obvyklém bydlišti postupitele u jiného postoupení. Tato situace může nastat (většinou náhodně a bez ohledu na pořadí), pokud byla pohledávka nejprve postoupena v rámci faktoringu, zajištění nebo (první) sekuritizace, u níž nebyla provedena žádná volba práva, a následně ve (druhé) sekuritizaci, kdy si strany zvolily za právo rozhodné pro účinky postoupení na třetí strany právo postoupené pohledávky. Všechny účinky postoupení pohledávek na třetí strany v rámci faktoringu, zajištění nebo (první) sekuritizace, kdy nebyla provedena žádná volba práva, by se řídily právem v obvyklém bydlišti postupitele. Naproti tomu na účinky postoupení pohledávek na třetí strany ve (druhé) sekuritizaci, kdy se strany rozhodly pro právo postoupené pohledávky, by se vztahovalo právo postoupené pohledávky. Navrhované nařízení stanoví objektivní faktor, na jehož základě se stanoví právo upravující řešení kolize přednostních práv mezi postupníky pro případ kolize: právo, které se použije, je právo rozhodné pro účinky postoupení na třetí strany, kterým se řídily pohledávky, jež jako první nabyly účinnosti vůči třetím stranám v souladu se svým rozhodným právem. Tato norma je v souladu s normou, která se uplatňuje na *conflict mobile* podle odstavce 1 tohoto článku, a stejně jako tato norma vychází ze situace v době, kdy postoupení pohledávky poprvé nabylo účinnosti vůči třetí straně, protože navrhované nařízení se zabývá účinky na třetí strany.

Článek 5: Oblast působnosti rozhodného práva

Tento článek harmonizuje otevřený seznam oblastí, které by se měly řídit vnitrostátním hmotným právem, jež bylo určeno jako právo rozhodné pro účinky postoupení pohledávek na třetí strany. Tento článek proto vysvětluje obsah pojmu „účinky“ (či majetkové účinky) postoupení pohledávek „na třetí strany“. Obecně se podle práva rozhodného určí, kdo získal právní nárok na postoupenou pohledávku. Právem rozhodným se zejména upravují dvě hlavní oblasti, na jejichž základě se určí, zda osoba nabyla právní nárok na postoupenou pohledávku:

- i) účinnost postoupení pohledávky vůči třetím stranám: tj. náležitosti, které musí postupník splnit stran uplatnění svého práva na pohledávku vůči třetím stranám – například registrace postoupení u veřejného orgánu nebo zapsání do registru či písemné oznámení postoupení dlužníkovi; a
- ii) problémy související s přednostním právem: to znamená určení práva, které má přednost v případě, kdy různé subjekty uplatňují konkurenční nároky – např. mezi postupníky uplatňujícími konkurenční nároky, pokud byla stejná pohledávka postoupena více než jednou, nebo mezi postupníkem a jiným nositelem práv, např. věřitelem postupitele nebo postupníka, v případě platební neschopnosti.

Pojem „třetí strany“ by měly být chápány jako zahrnující všechny třetí strany kromě dlužníka, protože veškerá hlediska týkající se dlužníka se podle čl. 14 odst. 2 nařízení Řím I řídí právem postoupené pohledávky (to znamená právem, kterým se řídí původní smlouva, z níž postoupená pohledávka pochází).

Způsoby vzniku práv a převodu práv se mohou v právních řádech jednotlivých členských států lišit. Vzhledem k tomu, že navrhované nařízení má univerzální povahu, a může proto za právo rozhodné pro účinky postoupení pohledávek na třetí strany stanovit právo kterékoli země, má navrhované nařízení za cíl pokrýt široké spektrum kolizí přednostních práv mezi subjekty uplatňujícími konkurenční nároky. Navrhované nařízení se týká kolizí přednostních práv, které vyplývají nejen z postoupení pohledávek (např. mezi dvěma postupníky stejné pohledávky), ale také z právně nebo funkčně rovnocenných mechanismů, zejména z převodu

smlouvy a novace smlouvy, jež mohou být použity k převodu smlouvy, a to jak práv (pohledávky), tak závazků plynoucích z této smlouvy. Práve, které je v navrhovaném nařízení určeno za právo rozhodné, by se proto měly řídit nejen kolize přednostních práv mezi postupníky uplatňujícími konkurenční nároky, ale i kolize přednostních práv mezi postupníkem a subjektem uplatňujícím konkurenční nároky, který se stal příjemcem pohledávky po převodu smlouvy nebo její novaci. Je třeba zdůraznit, že návrh nestanoví právo rozhodné pro převod smluv nebo jejich novaci (např. právo rozhodné pro novaci derivátových smluv), ale pouze právo rozhodné pro případné kolize přednostních práv týkající se pohledávky nejprve postoupené a následně opět převedené (stejná pohledávka nebo ekonomicky rovnocenná pohledávka) prostřednictvím převodu smlouvy nebo její novace. Pokud by se nařízení nevztahovalo na kolize přednostních práv mezi postupníkem a příjemcem pohledávky po převodu smlouvy nebo po její novaci, mohla by nastat právní nejistota, kdy by postupník i příjemce pohledávky uplatňující konkurenční nároky po převodu nebo novaci smlouvy požadovali od dlužníka plnění, a tuto kolizi přednostních práv by nebylo možné vyřešit použitím žádné běžné kolizní normy.

Článek 6: *Imperativní ustanovení / Článek 7 Veřejný pořádek*

Tyto články umožňují použít místo práva stanoveného jako právo rozhodné podle článku 4 právo země, v níž má soud sídlo. Imperativní ustanovení mohou označovat např. povinnost zapsat postoupení pohledávek do veřejného rejstříku.

Články 8 až 12: *Obecné otázky týkající se uplatňování kolizních norem*

Tyto články se zabývají obecnými otázkami týkajícími se uplatňování kolizních norem v souladu s ostatními nástroji Unie pro právo rozhodné, zejména v souladu s nařízením Řím I.

Článek 10: *Vztah k ostatním ustanovením práva Unie*

Cílem tohoto článku je zajistit uplatňování *lex specialis*, kterým se stanoví kolizní normy pro účinky postoupení pohledávek ve zvláště vymezených věcech na třetí strany.

Návrh

NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY**o právu rozhodném pro účinky postoupení pohledávek na třetí strany**

EVROPSKÝ PARLAMENT A RADA EVROPSKÉ UNIE,
s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie, a zejména na čl. 81 odst. 2 této smlouvy,
s ohledem na návrh Evropské komise,
po postoupení návrhu legislativního aktu vnitrostátním parlamentům,
s ohledem na stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru³⁵,
v souladu s řádným legislativním postupem,
vzhledem k těmto důvodům:

- (1) Unie si stanovila za cíl udržovat a rozvíjet prostor svobody, bezpečnosti a práva. Pro postupné vytváření tohoto prostoru Unie přijímá opatření v oblasti justiční spolupráce v občanských věcech s mezinárodním prvkem v míře nezbytné pro řádné fungování vnitřního trhu.
- (2) Podle článku 81 Smlouvy mají tato opatření zahrnovat opatření určená k zajištění slučitelnosti kolizních norem platných v členských státech.
- (3) Řádné fungování vnitřního trhu vyžaduje v zájmu zlepšení předvídatelnosti výsledku sporů jistotu ohledně rozhodného práva a volného pohybu soudních rozhodnutí, aby kolizní normy platné v členských státech určovaly za rozhodné právo stejné vnitrostátní právo bez ohledu na členský stát soudu, u kterého byla žaloba podána.
- (4) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 ze dne 17. června 2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Řím I) se nevztahuje na otázky účinků postoupení pohledávek na třetí strany. Avšak v čl. 27 odst. 2 uvedeného nařízení se Komisi ukládá, aby předložila Evropskému parlamentu, Radě a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru zprávu k otázce účinnosti postoupení pohledávky vůči třetím stranám a přednosti postoupené pohledávky před právem jiné osoby, k níž se v případě potřeby přiloží návrh na změnu uvedeného nařízení a hodnocení dopadu ustanovení, která mají být zavedena.
- (5) Dne 18. února 2015 Komise přijala zelenou knihu nazvanou Vytváření unie kapitálových trhů³⁶, v níž se uvádí, že dosažení větší právní jistoty v případech přeshraničního převodu pohledávek a pořadí těchto převodů, a zejména v takových případech, jakým je platební neschopnost, je důležitým aspektem rozvoje

³⁵ Úř. Věst. C , , s. .

³⁶ COM(2015) 63 final.

celoevropského trhu s cennými papíry a dohodami o finančním zajištění a rovněž i jiných aktivit, jako je např. faktoring.

- (6) Dne 30. září 2015 Komise přijala sdělení nazvané Akční plán pro vytváření unie kapitálových trhů³⁷. V tomto Akčním plánu pro vytváření unie kapitálových trhů se uvádí, že rozdíly v národním zacházení s účinky postoupení pohledávek na třetí strany komplikují využívání těchto nástrojů jako přeshraničního zajištění, z čehož vyplývá závěr, že tato právní nejistota ztěžuje ekonomicky významné finanční operace, jako jsou sekuritizace. V akčním plánu pro vytváření unie kapitálových trhů bylo oznámeno, že Komise navrhne jednotná pravidla, podle nichž se bude s právní jistotou určovat, které vnitrostátní právo se použije na účinky postoupení pohledávek na třetí strany.
- (7) Dne 29. června 2016 přijala Komise zprávu o vhodnosti ustanovení čl. 3 odst. 1 směrnice 2002/47/ES o dohodách o finančním zajištění³⁸, která řeší otázku, zda směrnice funguje účelně a efektivně, pokud jde o formální úkony požadované k poskytnutí zajištění formou pohledávek z úvěrů. Ze závěrů zprávy vyplývá, že navržené jednotných pravidel pro účinky postoupení pohledávek na třetí strany umožní s právní jistotou určit, které vnitrostátní právo by se mělo vztahovat na účinky postoupení pohledávek na třetí strany, což by mělo přispět k nastolení větší právní jistoty i v případech, kdy jsou pohledávky z úvěrů používány coby zajištění v přeshraničním kontextu.
- (8) Dne 29. září 2016 přijala Komise zprávu k otázce účinnosti postoupení nebo subrogace pohledávky vůči třetím stranám a přednosti postoupené nebo subrogované pohledávky před právem jiné osoby. Zpráva dochází k závěru, že jednotné kolizní normy upravující účinnost postoupení vůči třetím stranám, stejně jako otázky přednosti mezi postupníky uplatňujícími konkurenční nároky nebo mezi postupníky a jinými nositeli práv by posílily právní jistotu a snížily praktické problémy a právní náklady spojené se stávajícími různorodými přístupy v členských státech.
- (9) Věcná působnost a ustanovení tohoto nařízení by měly být v souladu s nařízením (ES) č. 864/2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy (Řím II)³⁹, nařízením (ES) č. 593/2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Řím I)⁴⁰, nařízením (EU) č. 1215/2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (přepracované znění)⁴¹ a nařízením (EU) 2015/848 o insolvenčním řízení⁴². Výklad tohoto nařízení by měl v největší možné míře vyloučit případné právní mezery mezi těmito nástroji.
- (10) Tímto nařízením se provádí akční plán unie kapitálových trhů. Toto nařízení rovněž splňuje požadavky stanovené v čl. 27 odst. 2 nařízení Řím I, v němž se Komisi ukládá

³⁷ COM(2015) 468 final.

³⁸ COM(2016) 430 final.

³⁹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 ze dne 11. července 2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy (Řím II), Úř. věst. L 199, 31.7.2007, s. 40.

⁴⁰ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 ze dne 17. června 2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Řím I), Úř. věst. L 177, 4.7.2008, s. 6.

⁴¹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech, Úř. věst. L 351, 20.12.2012, s. 1.

⁴² Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/848 ze dne 20. května 2015 o insolvenčním řízení, Úř. věst. L 141, 5.6.2015, s. 19.

povinnost zveřejnit zprávu a případně předložit návrh týkající se účinnosti postoupení pohledávky vůči třetím stranám a přednosti postupníka před právem jiné osoby.

- (11) Kolizní normy, jimiž se řídí účinky (nebo majetkové účinky) postoupení pohledávek na třetí strany na úrovni Unie, v současné době neexistují. Tyto kolizní normy jsou stanoveny na úrovni členských států, jsou však nesoudržné a mnohdy nejasné. Při přeshraničním postoupení pohledávek se nesoudržnost vnitrostátních kolizních norem stává zdrojem právní nejistoty v otázce, které právo se vztahuje na účinky postoupení na třetí strany. Nedostatek právní jistoty vytváří právní riziko při přeshraničním postoupení pohledávek, které nevzniká při postoupení na vnitrostátní úrovni, protože na transakci se může vztahovat různý vnitrostátní věcný status v závislosti na členském státu, jehož soudy nebo orgány budou spor o právní nárok na pohledávku rozhodovat.
- (12) Pokud si postupníci nejsou právního rizika vědomi nebo se rozhodnou je pominout, mohou utrpět nepředvídané ztráty. Nejistota ohledně toho, kdo má právní nárok na pohledávky postoupené na přeshraničním základě, může mít vedlejší dopady a prohloubit a prodloužit dopady finanční krize. Pokud se postupníci rozhodnou zmírnit toto právní riziko tím, že vyhledají specifické právní poradenství, budou nuceni vynaložit vyšší transakční náklady, které při vnitrostátním postoupení odpadají. Pokud postupníky odradí právní riziko a rozhodnou se jej vyvarovat, mohou se tím připravit o obchodní příležitosti a oslabit tak integraci trhů.
- (13) Cílem tohoto nařízení je nastolit právní jistotu stanovením společných kolizních norem, které určí vnitrostátní právo, jež se vztahuje na účinky postoupení pohledávek na třetí strany.
- (14) Pohledávka zakládá právo věřitele na úhradu určité peněžité částky nebo plnění určitého závazku ze strany dlužníka. Postoupení pohledávky umožňuje věřiteli (postupiteli) převést právo vůči dlužníkovi na plnění dluhu na jinou osobu (postupníka). Práva, jimiž jsou upraveny smluvní vztahy mezi věřitelem a dlužníkem, mezi postupitelem a postupníkem a mezi postupníkem a dlužníkem, se určí na základě kolizních norem stanovených v nařízení Řím I⁴³.
- (15) Kolizními normami stanovenými v tomto nařízení by se měly řídit majetkové účinky postoupení pohledávek mezi všemi stranami, které jsou účastníky postoupení (tj. mezi postupitelem a postupníkem a mezi postupníkem a dlužníkem), i vůči třetím stranám (např. věřiteli postupitele).
- (16) Pohledávky spadající do oblasti působnosti tohoto nařízení jsou obchodní pohledávky, pohledávky vyplývající z finančních nástrojů podle směrnice 2014/65/EU o trzích finančních nástrojů⁴⁴ a hotovost připsaná na účet u úvěrové instituce. Finanční nástroje podle směrnice 2014/65/EU zahrnují cenné papíry a deriváty obchodované na finančních trzích. Zatímco cenné papíry jsou aktiva, deriváty jsou smlouvy, které obsahují jak práva (neboli pohledávky), tak závazky smluvních stran.
- (17) Toto nařízení se týká účinků postoupení pohledávek na třetí strany. Nezahrnuje převody smluv (např. derivátových smluv), jež obsahují jak práva (neboli pohledávky), tak závazky nebo novace smluv obsahujících tato práva a závazky. Vzhledem k tomu, že působnost tohoto nařízení nezahrnuje převod ani novaci smluv,

⁴³ Viz zejména články 3, 4 a 14.

⁴⁴ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/65/EU ze dne 15. května 2014 o trzích finančních nástrojů a o změně směrnic 2002/92/ES a 2011/61/EU, Úř. věst. L 173, 12.6.2014, s. 349.

obchodování s finančními nástroji, stejně jako clearing a vypořádání těchto nástrojů se bude i nadále řídit právem rozhodným pro smluvní závazkové vztahy podle nařízení Řím I. Toto rozhodné právo obvykle stanoví smluvní strany, nebo je určeno nediskrečními pravidly platnými pro finanční trh.

- (18) Oblasti upravené směrnicí o finančním zajištění⁴⁵, směrnicí o neodvolatelnosti zúčtování⁴⁶, směrnicí o likvidaci⁴⁷ a nařízením o vytvoření registru Unie⁴⁸ by neměly být tímto nařízením dotčeny.
- (19) Toto nařízení by mělo být univerzální: právo určené tímto nařízením by se mělo použít, i když není právem určitého členského státu.
- (20) Předvídatelnost je nezbytná pro třetí strany, které usilují o získání právního nároku na postoupenou pohledávku. Použití práva země, ve které má postupitel obvyklé bydliště, na účinky postoupení pohledávek na třetí strany poskytuje dotčeným třetím stranám jistotu ohledně vnitrostátního práva, kterým se řídí jejich práva. Na účinky postoupení pohledávek na třetí strany by se tedy mělo obecně vztahovat právo v obvyklém bydlišti postupitele. Tato norma by se měla vztahovat zejména na účinky na třetí strany v případě postoupení pohledávek v rámci faktoringu, zajištění a – pokud se strany nerozhodly zvolit právo postoupené pohledávky – sekuritizace.
- (21) Právo, které by se mělo obecně vztahovat na účinky postoupení pohledávek na třetí strany, by mělo umožňovat stanovení rozhodného práva v případě postoupení budoucích pohledávek, což je běžná praxe v případě postoupení většího počtu pohledávek, jak tomu je v případě faktoringu. Použití práva v obvyklém bydlišti postupitele umožňuje stanovit právo rozhodné pro účinky postoupení budoucích pohledávek na třetí strany.
- (22) Potřeba stanovit, komu náleží právní nárok na postoupenou pohledávku, často vyvstává při vymezování konkurzní podstaty v případech, kdy se postupitel ocitne v platební neschopnosti. Je proto žádoucí, aby kolizní normy stanovené v tomto nařízení a kolizní normy stanovené v nařízení (EU) 2015/848 o insolvenčním řízení byly soudržné. Této soudržnosti by mělo být dosaženo tím, že na účinky postoupení pohledávek na třetí strany se bude standardně vztahovat právo v obvyklém bydlišti postupitele, protože použití práva v obvyklém bydlišti postupitele jakožto hraničního určovatele se shoduje s místem, kde jsou soustředěny hlavní zájmy dlužníka, což je hraniční určovatel pro účely insolvenčního řízení.
- (23) V Úmluvě OSN o postoupení pohledávek v mezinárodním obchodě z roku 2001 je stanoveno, že přednost práva postupníka na postoupenou pohledávku před právem subjektu uplatňujícího konkurenční nárok se řídí právem státu, ve kterém má postupitel sídlo. Slučitelnost mezi kolizními normami Unie stanovenými v tomto nařízení a řešením, které na mezinárodní úrovni upřednostňuje úmluva, by měla usnadnit řešení mezinárodních sporů.

⁴⁵ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/47/ES ze dne 6. června 2002 o dohodách o finančním zajištění, Úř. věst. L 168, 27.6.2002, s. 43.

⁴⁶ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/26/ES ze dne 19. května 1998 o neodvolatelnosti zúčtování v platebních systémech a v systémech vypořádání obchodů s cennými papíry, Úř. věst. L 166, 11.6.1998, s. 45.

⁴⁷ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/24/ES ze dne 4. dubna 2001 o reorganizaci a likvidaci úvěrových institucí, Úř. věst. L 125, 5.5.2001, s. 15.

⁴⁸ Nařízení Komise (EU) č. 389/2013 ze dne 2. května 2013 o vytvoření registru Unie podle směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/87/ES, rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 280/2004/ES a č. 406/2009/ES a o zrušení nařízení Komise (EU) č. 920/2010 a č. 1193/2011, Úř. věst. L 122, 3.5.2013, s. 1.

- (24) Pokud postupitel změní své obvyklé bydliště mezi opakovaným postoupením stejné pohledávky, rozhodným právem by mělo být právo v obvyklém bydlišti postupitele v okamžiku, kdy postoupení pohledávky jednoho z postupníků poprvé nabude účinnosti vůči třetím stranám na základě splnění požadavků vyplývajících z rozhodného práva podle obvyklého bydliště postupitele v daném okamžiku.
- (25) V souladu s tržní praxí a s ohledem na potřeby účastníků trhu by se účinky některých postoupení pohledávek na třetí strany měly výjimečně řídit právem postoupené pohledávky, což je právo, kterým se řídí původní smlouva mezi věřitelem a dlužníkem, ze které pohledávka pochází.
- (26) Právem postoupené pohledávky by se měly řídit účinky na třetí strany u postoupení, kdy majitel účtu postoupí hotovost připsanou na účet u úvěrové instituce, kde je majitel účtu věřitel/postupitel a úvěrová instituce dlužník. Jestliže se na účinky těchto postoupení na třetí strany použije právo postoupené pohledávky – neboť se obecně předpokládá, že pohledávka, kterou má majitel účtu ve vztahu k hotovosti připsané na účet u úvěrové instituce, se řídí právem země, ve které tato úvěrová instituce sídlí (a nikoli právem v obvyklém bydlišti majitele účtu/postupitele) – mohou třetí strany, jako jsou věřitelé postupitele a postupníci uplatňující konkurenční nároky, počítat s větší předvídatelností. Toto právo se obvykle určí ve smlouvě o vedení účtu mezi majitelem účtu a úvěrovou institucí.
- (27) Účinky postoupení pohledávek vyplývajících z finančních nástrojů na třetí strany by rovněž měly podléhat právu, kterým se řídí postoupená pohledávka, to jest právu, kterým se řídí smlouva, z níž vyplývá pohledávka (jako např. derivátová smlouva). Skutečnost, že účinky postoupení pohledávek vyplývajících z finančních nástrojů na třetí strany podléhají právu postoupené pohledávky namísto práva v obvyklém bydlišti postupitele, má zásadní význam pro zachování stability a bezproblémového fungování finančních trhů. Tato ustanovení jsou zachována proto, že právo, kterým se řídí finanční nástroj, z něhož pohledávka pochází, je právem, které si smluvní strany zvolily, nebo právem stanoveným v souladu s nediskrečními pravidly platnými pro finanční trhy.
- (28) Při určování rozhodného práva pro účinky postoupení pohledávek na třetí strany v rámci sekuritizace by měla být stanovena jistá pružnost, která by umožnila uspokojit potřeby všech účastníků sekuritizace a usnadnila rozšíření přeshraničního sekuritizačního trhu na menší hospodářské subjekty. I když na účinky postoupení pohledávek v rámci sekuritizace na třetí strany by se standardně mělo vztahovat právo v obvyklém bydlišti postupitele, postupitel (původce) a postupník (zvláštní účelová jednotka) by měli mít možnost rozhodnout, že na účinky postoupení pohledávek na třetí strany by se mělo vztahovat právo postoupené pohledávky. Postupitel a postupník by měli mít možnost rozhodnout, že účinky postoupení pohledávek v rámci sekuritizace na třetí strany budou nadále podléhat obecné normě práva v obvyklém bydlišti postupitele nebo zvolit právo postoupené pohledávky s ohledem na funkci struktury a vlastnosti transakce, např. počet a místo původců a počet práv, jimiž se řídí postoupené pohledávky.
- (29) Pokud se na účinky postoupení na třetí strany vztahuje právo v obvyklém bydlišti postupitele v případě jednoho postoupení a právo postoupené pohledávky u jiného postoupení, může nastat kolize přednostních práv mezi postupníky stejné pohledávky. V těchto případech by se kolize přednostních práv měla řešit na základě rozhodného práva pro účinky postoupení na třetí strany, kterým se řídila pohledávka, jež jako první nabyla účinnosti vůči třetím stranám v souladu se svým rozhodným právem.

- (30) Oblast působnosti vnitrostátního práva určeného tímto nařízením za právo rozhodné pro účinky postoupení pohledávek na třetí strany by měla být jednotná. Vnitrostátním právem určeným za právo rozhodné by se měly řídit zejména i) účinnost postoupení vůči třetím stranám, to znamená náležitosti, které musí postupník splnit jako podmínku zajištění právního nároku na postoupenou pohledávku (například registrace postoupení u veřejného orgánu nebo zapsání do rejstříku či písemné oznámení postoupení dlužníkovi); a ii) problémy související s přednostním právem, to znamená spory mezi několika subjekty uplatňujícími nárok na pohledávku (např. mezi dvěma postupníky, pokud byla stejná pohledávka postoupena dvakrát, nebo mezi postupníkem a věřitelem postupitele).
- (31) Vzhledem k univerzální povaze tohoto nařízení se může stát, že jako rozhodné právo budou určena práva zemí s odlišnými právními tradicemi. Pokud po postoupení pohledávky dojde k převodu smlouvy, z níž příslušná pohledávka pochází, právo, které je tímto nařízením určeno jako právo rozhodné pro účinky postoupení pohledávky na třetí strany, by se mělo rovněž použít na kolize přednostních práv mezi postupníkem pohledávky a novým příjemcem téže pohledávky na základě převodu smlouvy, z níž příslušná pohledávka pochází. Ze stejného důvodu by se mělo právo, které je tímto nařízením určeno jako právo rozhodné pro účinky postoupení pohledávky na třetí strany, uplatnit také v případech, kdy novace slouží jako funkčně rovnocenný mechanismus převodu smlouvy, k řešení kolize přednostních práv mezi postupníkem pohledávky a novým příjemcem funkčně rovnocenné pohledávky na základě novace smlouvy, z níž příslušná pohledávka pochází.
- (32) Z důvodu veřejného zájmu mohou soudy členských států za výjimečných okolností použít výhradu veřejného pořádku a imperativních ustanovení, která by měla být vykládána restriktivně.
- (33) Dodržování mezinárodních závazků přijatých členskými státy znamená, že by tímto nařízením neměly být dotčeny mezinárodní úmluvy, jejichž smluvní stranou je ke dni přijetí tohoto nařízení jeden nebo více členských států. S cílem zlepšit přístupnost platných pravidel by Komise měla v *Úředním věstníku Evropské unie* zveřejnit seznam příslušných úmluv na základě informací poskytnutých členskými státy.
- (34) Toto nařízení respektuje základní práva a dodržuje zásady uznané Listinou základních práv Evropské unie. Toto nařízení zejména usiluje o podporu uplatňování článků 17 a 47 týkajících se práva na vlastnictví a práva na účinnou právní ochranu a spravedlivý proces.
- (35) Jelikož cílů tohoto nařízení nemůže být uspokojivě dosaženo na úrovni členských států a z důvodu rozsahu nebo účinků tohoto nařízení jich může být lépe dosaženo na úrovni Unie, může Unie přijmout opatření v souladu se zásadou subsidiarity stanovenou v článku 5 Smlouvy o Evropské unii. Potřebná jednotnost kolizních norem upravujících účinky postoupení pohledávek na třetí strany může být dosažena pouze formou nařízení, protože pouze nařízení zajišťuje jednotný výklad a uplatňování pravidel na vnitrostátní úrovni. V souladu se zásadou proporcionality stanovenou v uvedeném článku nepřekračuje toto nařízení rámec toho, co je nezbytné pro dosažení uvedeného cíle,
- (36) V souladu s článkem 3 a čl. 4a odst. 1 protokolu č. 21 o postavení Spojeného království a Irsku s ohledem na prostor svobody, bezpečnosti a práva, připojeného ke Smlouvě o Evropské unii a ke Smlouvě o fungování EU, [oznámily/o] [se] [Spojené království] [a] [Irsko] [své přání účastnit se přijímání a používání tohoto nařízení,

a je/jsou tedy tímto nařízením vázáno/y] [neúčastní přijímání tohoto nařízení a toto nařízení pro ně není závazné ani použitelné].

- (37) V souladu s články 1 a 2 protokolu (č. 22) o postavení Dánska, připojeného ke Smlouvě o Evropské unii a ke Smlouvě o fungování Evropské unie, se Dánsko neúčastní přijímání tohoto nařízení a toto nařízení pro ně není závazné ani použitelné.

PŘIJALY TOTO NAŘÍZENÍ:

KAPITOLA I OBLAST PŮSOBNOSTI A DEFINICE

Článek 1

Oblast působnosti

1. Toto nařízení se vztahuje na účinky postoupení pohledávek na třetí strany podle občanského a obchodního práva v případě kolize právních řádů.

Nevztahuje se zejména na věci daňové, celní či správní.

2. Z oblasti působnosti tohoto nařízení jsou vyloučena:

- a) postoupení pohledávek vyplývajících z rodinných vztahů a ze vztahů považovaných rozhodným právem za vztahy se srovnatelnými účinky, včetně vyživovací povinnosti;
- b) postoupení pohledávek vyplývajících z majetkových vztahů mezi manželi nebo mezi osobami ve vztazích považovaných rozhodným právem za vztahy s účinkem srovnatelným s manželstvím a ze závětí a dědění;
- c) postoupení pohledávek vyplývajících ze směnek cizích a vlastních, z šeků a jiných převoditelných cenných papírů v rozsahu, v jakém závazky z těchto převoditelných cenných papírů vyplývají z jejich převoditelnosti;
- d) postoupení pohledávek vyplývajících z otázek upravených právem obchodních společností a jiných zapsaných nebo nezapsaných právnických osob, týkajících se například vzniku, zápisem nebo jiným způsobem, způsobilosti k právům a právním úkonům, vnitřního uspořádání nebo rušení obchodních společností a jiných zapsaných nebo nezapsaných právnických osob, osobní odpovědnosti vedoucích osob a členů za závazky obchodní společnosti nebo právnické osoby;
- e) postoupení pohledávek vyplývajících ze zakládání trustů a vztahů mezi zakladateli trustu, správcí trustu a oprávněnými osobami;
- f) postoupení pohledávek vyplývajících ze smluv o životním pojištění vyplývajících z činnosti prováděné jinými organizacemi, než jsou organizace uvedené v čl. 2 odst. 1 a 3 směrnice 2009/138/ES o přístupu k pojišťovací a zajišťovací činnosti a jejím výkonu (Solventnost II)⁴⁹, jejichž předmětem je poskytovat plnění zaměstnaným nebo samostatně výdělečným osobám patřícím do jednoho podniku nebo skupiny

⁴⁹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/138/ES ze dne 25. listopadu 2009 o přístupu k pojišťovací a zajišťovací činnosti a jejím výkonu (Solventnost II), Úř. věst. L 335, 17.12.2009, s. 1.

podniků nebo do jednoho oboru nebo skupiny oborů v případě smrti nebo dožití se stanoveného věku nebo v případě přerušeni nebo omezení činnosti nebo v případě nemoci související s prací nebo pracovním úrazem.

Článek 2

Definice

Pro účely tohoto nařízení se rozumí:

- a) „postupitelem“ osoba, která převádí své právo vůči dlužníkovi na plnění dluhu na jinou osobu;
- b) „postupníkem“ osoba, která nabývá právo vůči dlužníkovi na plnění dluhu od jiné osoby;
- c) „postoupením“ dobrovolný převod práva vůči dlužníkovi na plnění dluhu. Zahrnuje přímé převody pohledávek, smluvní subrogace, převody pohledávek při zajištění závazku a zastavení pohledávek nebo jiné způsoby zajištění pohledávek;
- d) „pohledávkou“ právo vůči dlužníkovi na plnění dluhu jakékoli povahy, ať už peněžní nebo nepeněžní, bez ohledu na to, zda vyplývá ze smluvních nebo z mimosmluvních závazků;
- e) „účinky na třetí strany“ majetkové účinky, to znamená právo postupníka uplatnit svůj právní nárok na jemu postoupenou pohledávku vůči jiným postupníkům nebo příjemcům stejné nebo funkčně rovnocenné pohledávky, věřitelům postupitele a dalším třetím stranám;
- f) „obvyklým bydlištěm“ pro obchodní společnosti a jiné zapsané nebo nezapsané právnické osoby, místo jejich ústřední správy; u fyzické osoby, která jedná při výkonu své podnikatelské činnosti, hlavní místo podnikání;
- g) „úvěrovou institucí“ podnik ve smyslu definice v čl. 4 odst. 1 bodě 1 nařízení (EU) č. 575/2013⁵⁰, včetně poboček – ve smyslu definice v čl. 4 odst. 1 bodě 17 uvedeného nařízení – úvěrových institucí, jež mají správní ústředí v Unii, nebo – v souladu s článkem 47 směrnice 2013/36/EU⁵¹ – mimo Unii, pokud se tyto pobočky nacházejí v Unii;
- h) „hotovostí“ peníze připsané na účet u úvěrové instituce v jakékoli měně;
- i) „finančním nástrojem“ nástroje ve smyslu přílohy I oddílu C směrnice 2014/65/EU⁵².

KAPITOLA II

JEDNOTNÁ PRAVIDLA

⁵⁰ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013 ze dne 26. června 2013 o obezřetnostních požadavcích na úvěrové instituce a investiční podniky a o změně nařízení (EU) č. 648/2012, Úř. věst. L 176, 27.6.2013, s. 1.

⁵¹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/36/EU ze dne 26. června 2013 o přístupu k činnosti úvěrových institucí a o obezřetnostním dohledu nad úvěrovými institucemi a investičními podniky, o změně směrnice 2002/87/ES a zrušení směrnic 2006/48/ES a 2006/49/ES, Úř. věst. L 176, 27.6.2013, s. 338.

⁵² Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/65/EU ze dne 15. května 2014 o trzích finančních nástrojů a o změně směrnic 2002/92/ES a 2011/61/EU, Úř. věst. L 173, 12.6.2014, s. 349.

Článek 3

Univerzální použitelnost

Právo určené na základě tohoto nařízení se použije bez ohledu na to, zda je právem některého z členských států, či nikoliv.

Článek 4

Rozhodné právo

1. Není-li v tomto článku stanoveno jinak, účinky postoupení pohledávek na třetí strany se řídí právem země, ve které má postupitel v rozhodném okamžiku obvyklé bydliště.

Jestliže postupitel změní místo obvyklého bydliště v době mezi dvěma postoupeními stejné pohledávky různým postupníkům, přednost práva určitého postupníka před právem jiného postupníka se řídí právem v obvyklém bydlišti postupitele v době, kdy postoupení poprvé nabude účinnosti vůči třetí straně v souladu s právem určeným jako rozhodné podle prvního pododstavce.

2. Právem rozhodným pro postoupení pohledávky se řídí účinky na třetí stranu vyplývající z postoupení:

- a) hotovosti připsané na účet u úvěrové instituce;
- b) pohledávek vyplývajících z finančních nástrojů.

3. Postupitel a postupník mohou jako rozhodné právo pro účinky postoupení na třetí strany v rámci sekuritizace zvolit rozhodné právo postoupené pohledávky.

Volba rozhodného práva je výslovně uvedena ve smlouvě o postoupení nebo v samostatné smlouvě. Věcná a formální platnost úkonu, jímž byla volba práva učiněna, se řídí zvoleným právem.

4. Kolize přednostních práv mezi postupníky stejné pohledávky, kdy se účinky postoupení jedné z pohledávek na třetí strany řídí právem země, v níž má postupitel obvyklé bydliště, přičemž účinky postoupení jiných pohledávek na třetí strany se řídí právem postoupené pohledávky, se řídí právem rozhodným pro účinky postoupení na třetí strany, kterým se řídila pohledávka, jež jako první nabyla účinnosti vůči třetím stranám v souladu se svým rozhodným právem.

Článek 5

Oblast působnosti rozhodného práva

Rozhodným právem pro účinky postoupení pohledávek na třetí strany podle tohoto nařízení se řídí zejména:

- a) požadavky na zajištění účinnosti postoupení vůči třetím stranám jiným než dlužník, jako jsou například náležitosti zapsání do rejstříku nebo zveřejnění;
- b) přednost práv postupníka před právy ostatních postupníků stejné pohledávky;
- c) přednost práv postupníka před právy věřitelů postupitele;

- d) přednost práv postupníka před právy příjemce převodu smlouvy ve vztahu ke stejné pohledávce;
- e) přednost práv postupníka před právy příjemce novace smlouvy vůči dlužníkovi ve vztahu k rovnocenné pohledávce.

Článek 6

Imperativní ustanovení

1. Tímto nařízením není nijak dotčeno použití imperativních ustanovení práva země soudu.
2. Imperativní ustanovení jsou ustanovení, jejichž dodržování je pro členský stát při ochraně jeho veřejných zájmů, jako například jeho politického, společenského a hospodářského uspořádání, zásadní do té míry, že se vyžaduje jejich použití na jakoukoli situaci, která spadá do jejich oblasti působnosti, bez ohledu na právo, které by jinak bylo na základě tohoto nařízení pro účinky postoupení pohledávek na třetí strany rozhodné.

KAPITOLA III

OSTATNÍ USTANOVENÍ

Článek 7

Veřejný pořádek (*ordre public*)

Použití některého ustanovení práva kterékoli země určeného na základě tohoto nařízení může být odmítnuto pouze v případě, že by bylo zjevně neslučitelné s veřejným pořádkem místa soudu.

Článek 8

Vyloučení zpětného a dalšího odkazu

Použitím práva státu určeného na základě tohoto nařízení se rozumí použití právních norem platných v uvedeném státě, s výjimkou jeho norem mezinárodního práva soukromého.

Článek 9

Státy s více právními systémy

1. Je-li některý stát složen z více územních jednotek, z nichž každá má vlastní právní normy upravující účinky postoupení pohledávek na třetí strany, považuje se pro účely určení rozhodného práva podle tohoto nařízení každá územní jednotka za stát.
2. Členský stát, který má více územních jednotek, z nichž každá má vlastní právní normy upravující účinky postoupení pohledávek na třetí strany, není povinen uplatňovat toto nařízení při kolizích norem, jež se týkají výhradně těchto jednotek.

Článek 10

Vztah k ostatním ustanovením práva Unie

Tímto nařízením není dotčeno použití ustanovení práva Unie, která ve zvláštních oblastech stanoví kolizní normy pro účinky postoupení pohledávek na třetí strany.

Článek 11

Vztah ke stávajícím mezinárodním úmluvám

1. Tímto nařízením není dotčeno použití mezinárodních úmluv, jejichž stranou je jeden nebo více členských států ke dni přijetí tohoto nařízení a které stanoví kolizní normy pro účinky postoupení pohledávek na třetí strany.

2. Toto nařízení se však použije mezi členskými státy přednostně ve vztahu k úmluvám uzavřeným výlučně mezi dvěma a více členskými státy v rozsahu, ve kterém se týkají oblastí upravených tímto nařízením.

Článek 12

Seznam úmluv

1. Členské státy oznámí Komisi do dne [*den použitelnosti*] seznam úmluv uvedených v čl. 11 odst. 1. Po tomto dni oznámí členské státy Komisi veškerá vypovězení zmíněných úmluv.

2. Komise zveřejní v *Úředním věstníku Evropské unie* do šesti měsíců po obdržení oznámení uvedených v odstavci 1:

- a) seznam úmluv podle odstavce 1;
- b) a vypovězení uvedená v odstavci 1.

Článek 13

Přezkum

Komise do dne [*pět let ode dne použitelnosti*] předloží Evropskému parlamentu, Radě a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru zprávu o uplatňování tohoto nařízení. V případě potřeby ke zprávě přiloží návrhy na jeho změny.

Článek 14

Časová působnost

1. Toto nařízení se použije na postoupení pohledávek uskutečněná dne [*den použitelnosti*] nebo později.

2. Právo rozhodné podle tohoto nařízení určí, zda práva třetí strany vztahující se k pohledávce postoupené po datu použitelnosti tohoto nařízení mají přednost před právy jiné třetí osoby nabytými před datem použitelnosti tohoto nařízení.

Článek 15

Vstup v platnost a použitelnost

Toto nařízení vstupuje v platnost dvacátým dnem po vyhlášení v *Úředním věstníku Evropské unie*.

Použije se ode dne [18 měsíců po vstupu v platnost].

Toto nařízení je závazné v celém rozsahu a přímo použitelné v členských státech v souladu se Smlouvami.

V Bruselu dne

*Za Evropský parlament
předseda/předsedkyně*

*Za Radu
předseda/předsedkyně*